

MSSF dla spółek giełdowych Newsletter nr 8

W tym wydaniu:

1. Działalność RMSR w IV kwartale 2012 oraz I kwartale 2013
2. Spojrzenie z bliska: Wycena instrumentów finansowych w wartości godziwej zgodnie z MSSF 13
3. Krytyczne obszary sprawozdawczości finansowej w niepewnych czasach gospodarczych
4. Przegląd nowych i zmienionych MSSF
5. Zestawienie MSSF które jeszcze nie weszły w życie albo nie zostały jeszcze zatwierdzone przez UE
6. Rozwiązania informatyczne Deloitte w zakresie MSSF

Patronat:

Działalność RMSR w IV kwartale 2012 i I kwartale 2013

RMSR wydaje nowe wymogi dla spółek inwestycyjnych (MSSF 10)

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) wydała serię poprawek do MSSF, które wprowadzą w życie nowe wymogi dotyczące spółek inwestycyjnych. Wymogi te różnią się istotnie od propozycji zawartych w projekcie standardu. W szczególności dotyczy to definicji „spółki inwestycyjnej” i jej zastosowania. Według nowych wymogów udziały własnościowe w jednostkach kontrolowanych przez spółki inwestycyjne należy rozliczać w wartości godziwej przez wynik finansowy (WGPWF) zgodnie z MSSF 9 „Instrumenty finansowe” (lub z MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”), a nie konsolidować.

Streszczenie

- Jednostka zakwalifikowana jako „spółka inwestycyjna” nie konsoliduje swoich jednostek zależnych, ale wycenia inwestycje w wartości godziwej.
- Analiza kryteriów kwalifikacji opiera się w pewnym stopniu o subiektywną ocenę, odwołującą się do faktów i okoliczności.
- Zmiany te mogą oddziaływać na jednostki tradycyjnie nieuznawane za spółki inwestycyjne.
- Nowe wymogi dotyczące rozliczania spółek inwestycyjnych wchodzi w życie jako seria zmian do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 12 „Ujawnianie udziałów w innych jednostkach” i MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”.

Będą one miały zastosowanie retrospektywne i dotyczą rocznych okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie. Na chwilę obecną zmiany nie zostały przyjęte do stosowania w UE.

Informacja prasowa dostępna jest na stronie:
<http://www.ifrs.org/Alerts/PressRelease/Pages/IASB-issues-Investment-Entities-Amendments.aspx>

RMSR proponuje nowe Doroczne Poprawki (2011-2013)

W listopadzie 2012 roku, w ramach cyklu dorocznych poprawek do MSSF, RMSR wydała projekt standardu ED/2012/2 „Doroczne poprawki do MSSF – okres 2011-2013”, zawierający propozycje zmian do czterech MSSF. Doroczny proces poprawek ma na celu wprowadzenie niezbędnych, lecz niepilnych poprawek do obowiązujących standardów.

Zmiany dotyczyłyby następujących zagadnień:

- MSSF 1: Znaczenie obowiązujących MSSF
- MSSF 3: Zakres zwolnień dotyczących wspólnych przedsięwzięć
- -MSSF 13: Zakres paragrafu 52 MSSF 13 - zwolnienie portfela
- MSR 40: Doprecyzowanie relacji między MSSF 3 i MSR 40 dotyczącej klasyfikacji nieruchomości jako inwestycyjnych lub użytkowanych przez właściciela.

Proponuje się, by zmiany zawarte w projekcie obowiązywały w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie. Proponuje się dopuszczenie możliwości wcześniejszego zastosowania wszystkich poprawek.

Informacja prasowa dostępna jest na stronie:
<http://www.ifrs.org/Alerts/ProjectUpdate/Pages/Annual-Improvements-Exposure-Draft-November-2012.aspx>

Propozycje zmian dotyczących metody praw własności

W listopadzie 2012 roku RMSR opublikowała projekt ED/2012/3 Metoda Praw Własności: Udział w pozostałych zmianach aktywów netto dotyczący proponowanych poprawek do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” (wersja z 2011 roku) i zawierający propozycję rozliczania udziału inwestora w zmianach wartości aktywów netto podmiotu inwestycji nieujętych w wyniku finansowym tego podmiotu ani w pozostałych całkowitych dochodach, ani w otrzymanych udziałach w zysku („pozostałe zmiany wartości netto aktywów”).

Informacja prasowa dostępna jest na stronie:
<http://www.ifrs.org/Alerts/ProjectUpdate/Pages/Exposure-Draft-Equity-Method-November-2012.aspx>

Propozycje wprowadzenia ograniczonych zmian do MSSF 9

RMSR opublikowała w listopadzie 2012 propozycję ograniczonych zmian do klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych zgodnie z MSSF 9: instrumenty finansowe.

Propozycje te stanowią część szerszego projektu reformy rachunkowości instrumentów finansowych i są częścią fazy klasyfikacji i wyceny tego projektu. RMSR zaproponowała dokonania ograniczonych zmian w celu:

- wyjaśnienia zakresu zastosowania MSSF;
- zmniejszenia kluczowych różnic z FASB w odniesieniu do wstępnej kwalifikacji instrumentów i modelu wyceny – w celu osiągnięcia większej porównywalności w skali międzynarodowej w zakresie rachunkowości instrumentów finansowych, oraz
- uwzględnienia interakcji między klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych i rozliczania zobowiązań umowy ubezpieczenia.

Informacja prasowa dostępna jest na stronie:

<http://www.ifrs.org/Alerts/ProjectUpdate/Pages/IASB-proposes-limited-changes-to-IFRS-9.aspx>

RMSR proponuje doprecyzowanie akceptowalnych metod amortyzacji

W grudniu 2012 roku RMSR opublikowała projekt ED/2012/5 Clarification of Acceptable Methods of Depreciation and Amortisation dotyczący poprawek do MSR 16 i MSR 38 i zawierający propozycję zakazu korzystania z metody amortyzacji w oparciu o przychody w odniesieniu do rzeczowych aktywów trwałych i/lub aktywów niematerialnych.

Informacja prasowa dostępna jest na stronie:

<http://www.ifrs.org/Alerts/ProjectUpdate/Pages/IASB-publishes-proposals-for-IAS-16-and-IAS-38.aspx>

RMSR opublikowała projekt dotyczący ujęcia księgowego transakcji sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem

RMSR opublikowała projekt ED/2012/6 „Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem” (Proponowane zmiany do MSSF 10 oraz MSR 28), mający na celu wyjaśnienie kwestii dotyczących ujęcia księgowego transakcji sprzedaży lub wniesienia

aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem.

Proponowane zmiany mają na celu wyeliminowanie nieścisłości pomiędzy MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” a MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach (2011) w zakresie ujęcia księgowego utraty kontroli nad podmiotem zależnym, a także ograniczeń w zakresie ujmowania zysków lub strat wynikających z wniesienia do jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia aktywów niepieniężnych. MSR 28 (2011) wprowadził ograniczenie dotyczące ujmowania zysków i strat wynikających z wniesienia aktywów niepieniężnych do jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia do wysokości kapitału przypadającego innym udziałowcom tej jednostki lub przedsięwzięcia. MSSF 10 wymaga jednak ujęcia zysków i strat związanych z utratą kontroli nad podmiotem zależnym w pełnej wysokości, łącznie z niezrealizowanymi zyskami lub stratami z tytułu zatrzymanych udziałów.

Informacja prasowa dostępna jest na stronie:

<http://www.ifrs.org/Alerts/ProjectUpdate/Pages/ED-Sale-or-Contribution-of-Assets.aspx>

RMSR proponuje ograniczony zakres zmian do MSSF 11

RMSR opublikowała projekt ED/2012/7 „Nabycie udziału we wspólnym działaniu” (Proponowane zmiany do MSSF 11), przedstawiający propozycję wytycznych w zakresie ujmowania przez strony transakcji nabycia udziału we wspólnym działaniu, zgodnie z definicją zawartą w MSSF 11 Wspólne ustalenia umowne, w przypadku, gdy zadania realizowane w ramach takiego wspólnego działania stanowią przedsięwzięcie.

Informacja prasowa dostępna jest na stronie:

<http://www.ifrs.org/Alerts/ProjectUpdate/Pages/PR-Acquisition-of-an-Interest-in-a-Joint-Operation.aspx>

RMSR proponuje wprowadzenie ograniczonego zakresu zmian do MSR 36

W styczniu 2013 roku RMSR opublikowała projekt ED/2013/1 „Ujawnianie wartości odzyskiwalnej aktywów niefinansowych” (Proponowane zmiany do MSR 36) zawierający propozycję zmian w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat utraty wartości aktywów niefinansowych, zawartych w MSR 36 Utrata wartości aktywów.

Informacja prasowa dostępna jest na stronie:
<http://www.ifrs.org/Alerts/ProjectUpdate/Pages/ED-Recoverable-Amount-Disclosures-for-Non-Financial-Assets.aspx>

RMSR opublikowała projekt dotyczący odnawiania instrumentów pochodnych

W lutym 2013 roku, RMSR opublikowała projekt ED/2013/2 „Odnawianie instrumentów pochodnych i dalsze stosowanie rachunkowości zabezpieczeń” (Proponowane zmiany do MSR 39 i MSSF 9), zawierający propozycję ograniczonych zmian do MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”, a także do oczekującego na publikację rozdziału MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, dotyczącego rachunkowości zabezpieczeń. Projekt zakłada złagodzenie (w określonych warunkach) niektórych wymogów w zakresie rachunkowości zabezpieczeń w przypadku, gdy instrument pochodny musi zostać odnowiony w taki sposób, że jego stroną staje się centralny kontrahent (CCP).

Informacja prasowa dostępna jest na stronie:
<http://www.ifrs.org/Alerts/ProjectUpdate/Pages/Exposure-Draft-Novation-of-derivatives-and-continuation-of-hedge-accounting.aspx>

Prognozowane straty kredytowe – projekt standardu

W marcu 2013 roku RMSR wydała projekt standardu ED/2013/3 „Instrumenty finansowe: prognozowane straty kredytowe”. Propozycja ta ma zastąpić wytyczne związane z ujmowaniem utraty wartości aktywów finansowych zawarte w MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”, a nowe wymogi staną się częścią standardu MSSF 9 „Instrumenty finansowe”. Jest to kontynuacja prac rozpoczętych wydaniem dwóch wcześniejszych dokumentów, przedstawiających propozycje modeli rozliczania prognozowanych strat kredytowych: projektu

standardu „Instrumenty finansowe: koszt zamortyzowany i utrata wartości” opublikowanego w listopadzie 2009 roku oraz jego suplementu pt. „Instrumenty finansowe: utrata wartości” opublikowanego we współpracy z FASB w styczniu 2011 roku. Wydano je w odpowiedzi na zalecenia Financial Crisis Advisory Group (Grupy Doradztwa Kryzysowego powołanej przez RMSR i FASB) dotyczące stworzenia modelu utraty wartości bardziej uzależnionego od informacji dotyczących przyszłości, co umożliwiłoby wcześniejsze ujmowanie strat kredytowych niż w obecnie obowiązującym modelu „strat poniesionych”, w którym ujęcie strat odkłada się do chwili wystąpienia zdarzenia, które je spowoduje.

Celem propozycji jest ustalenie zasad ujmowania, wyceny, prezentacji i ujawniania prognozowanych strat kredytowych, które zapewnią użytkownikom sprawozdania finansowego dostęp do informacji przydatnych przy ocenie kwoty, czasu występowania i poziomu niepewności przyszłych przepływów pieniężnych.

Informacja prasowa dostępna jest na stronie:
<http://www.ifrs.org/Alerts/ProjectUpdate/Pages/IASB-publishes-revised-proposals-for-loan-loss-provisioning.aspx>

RMSR proponuje ograniczone zmiany do MSR 19

W marcu 2013 roku RMSR opublikowała projekt standardu proponowanych zmian do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”.

IASB odpowiada na obawy, które zostały podniesione o złożoności stosowania niektórych wymogów MSR 19. W szczególności obawy dotyczące rozliczania składek od pracowników i osób trzecich do określonych świadczeń. Celem proponowanych zmian jest zapewnienie uproszczonej alternatywy tego rozliczenia gdy składki należne w danym okresie są związane wyłącznie z usługami świadczonymi przez pracownika w danym okresie. Proponowane wytyczne będą miały zastosowanie, na przykład, do rozliczania składek pracowniczych, które są obliczane według określonej części wynagrodzenia.

Informacja prasowa dostępna jest na stronie:
<http://www.ifrs.org/Alerts/ProjectUpdate/Pages/IASB-publishes-proposals-for-amendments-to-IAS-19-Defined-Benefit-Plans-Employee-Contributions-March-2013-.aspx>

Spojrzenie z bliska: wycena instrumentów finansowych w wartości godziwej zgodnie z MSSF 13

Wstęp

Niniejsza publikacja poświęcona jest praktycznym i technicznym aspektom zastosowania MSSF 13 „Określenie wartości godziwej”¹ w czterech obszarach mających wpływ na wycenę i na ujawnianie informacji dotyczących instrumentów finansowych:

- korekta wartości godziwej zobowiązań finansowych o własne ryzyko kredytowe;
- wycena portfeli aktywów i zobowiązań finansowych w wartości godziwej z wzajemnie kompensującym się ryzykiem;
- wykorzystanie średnich notowanych cen (mid-market) do obliczenia wartości godziwej;
- ujawnianie dodatkowych informacji.

Omawiamy również znaczące aspekty wymogów przejściowych, które mają znaczenie w przypadku, gdy wartość godziwa określona zgodnie z MSSF 13 różni się od wartości godziwej określonej zgodnie z poprzednimi wymogami, obecnie zastąpionymi przez ten standard. Więcej informacji dotyczących innych obszarów zmian wprowadzonych przez MSSF 13 można znaleźć w publikacji Deloitte poświęconej temu standardowi (Biuletyn MSSF nr 6/2011 z września 2011 roku).

Korekta wartości godziwej zobowiązań finansowych o własne ryzyko kredytowe Zmiana definicji wartości godziwej zobowiązań finansowych

MSSF 13 wprowadza nową definicję wartości godziwej, która w przypadku instrumentów finansowych zastępuje definicję zawartą w MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” (oraz w MSSF 9 „Instrumenty finansowe”).

W obu tych definicjach przy ustalaniu wartości godziwej składnika aktywów jednostka musi uwzględnić ryzyko kredytowe kontrahenta (tj. ryzyko niewywiązania się przez kontrahenta z konkretnego zobowiązania), ponieważ uczestnik rynku uwzględniłby to ryzyko w cenie zapłaconej za dany składnik aktywów (tj. w kwocie, jaką otrzymałby zbywca tego składnika). W przypadku prostych instrumentów finansowych, takich jak pożyczka, ryzyko kredytowe kontrahenta często uwzględnia się w wartości godziwej włączając bieżącą rynkową marżę kredytową w stopę dyskonta stosowaną przy obliczaniu przepływów pieniężnych z tej pożyczki.

W przypadku składnika zobowiązań finansowych nie stosuje się jednolitych praktyk dotyczących uwzględniania własnego ryzyka kredytowego (tj. ryzyka, że jednostka nie będzie w stanie wywiązać się ze swojego zobowiązania) w wycenie wartości godziwej. W MSSF 13 stosuje się określenie „ryzyko niewywiązania się” (non-performance risk). Obejmuje ono między innymi własne ryzyko kredytowe jednostki. W efekcie niektóre jednostki stosujące MSSF przed zastosowaniem MSSF 13 nie uwzględniają zmian własnego ryzyka kredytowego w wartości godziwej zobowiązań finansowych, w szczególności w przypadku instrumentów pochodnych.²

Dotychczas uzasadnieniem nieuwzględniania zmian własnego ryzyka kredytowego w wartości godziwej była definicja wartości godziwej zobowiązań określona przez MSR 39, odnosząca się do wartości rozliczenia jako podstawy jej ustalania. Zdaniem niektórych zainteresowanych, kwota, za jaką jednostka może rozliczyć zobowiązanie finansowe z kontrahentem różni się od kwoty, za jaką to samo zobowiązanie można przekazać innemu uczestnikowi rynku. Przyczyna leży w tym, że z perspektywy rozliczenia transakcja ogranicza się do kontrahenta związanego z daną transakcją, który nie uwzględnia zmian ryzyka kredytowego dłużnika przy określaniu kwoty rozliczenia. Podnosi się na przykład argument, że kiedy dłużnik ma zapewnioną kontynuację działalności, kontrahent nie zgodzi się na rozliczenie zobowiązania w kwocie niższej niż należna, nawet w przypadku wzrostu ryzyka kredytowego dłużnika. Pojawia się jednak również pogląd przeciwny: że kwota rozliczenia jest równa kwocie przeniesienia zobowiązania i że jego przeniesienie uwzględni wszystkie czynniki, które uczestnik rynku uwzględniłby przy ustalaniu ceny skorygowanej o ryzyko kredytowe dłużnika.

Poprzednia definicja wartości godziwej według MSR 39 (MSSF 9)

Kwota, za jaką dany składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie uregulowane, pomiędzy dobrze poinformowanymi i zainteresowanymi stronami w bezpośrednio zawartej transakcji na warunkach rynkowych.

Nowa definicja wartości godziwej według MSSF 13

Cena, którą otrzymanoby za sprzedaż składnika aktywów lub zapłaconoby za przeniesienie zobowiązania w transakcji między uczestnikami rynku przeprowadzonej na zwykłych warunkach na dzień wyceny.

Innymi słowy, pożyczkobiorca postrzega własne ryzyko kredytowe w taki sam sposób, w jaki podmiot posiadający dany składnik aktywów ocenia ryzyko kredytowe swojego dłużnika.

Zmieniona definicja wartości godziwej zawarta w MSSF 13 odwołuje się do koncepcji przenoszenia zobowiązania (a nie ich rozliczenia), co eliminuje argument za nieuwzględnianiem własnego ryzyka kredytowego w wycenie zobowiązań finansowych w wartości godziwej. Koncepcja przeniesienia zobowiązania finansowego może wydawać się bardzo teoretyczna, w szczególności dlatego, że w wielu przypadkach warunki umowy nie dopuszczają takiego rozwiązania. MSSF 13 stanowi jednak, że w takim przypadku należy ignorować ograniczenia prawne dotyczące możliwości przeniesienia zobowiązania finansowego. Powodem jest fakt, że ograniczenia tego rodzaju są w sposób bezpośredni lub pośredni uwzględniane w innych czynnikach branych pod uwagę przy obliczaniu wartości godziwej. Wobec tego MSSF 13 stanowi jednoznacznie, że możliwość realizacji zmiany własnego ryzyka kredytowego w transakcji przeniesienia zobowiązania nie jest warunkiem koniecznym do uwzględniania go w wycenie zobowiązania finansowego w wartości godziwej. Standard precyzuje również, że wartość godziwa zobowiązania oparta jest o założenie, że zobowiązanie nie zostanie rozliczone po przeniesieniu i że poziom ryzyka kredytowego po przeniesieniu pozostanie taki sam, jak przed przeniesieniem (tj. zakłada się, że zobowiązanie finansowe przenosi się na kontrahenta o tym samym poziomie własnego ryzyka kredytowego). W efekcie należy uwzględnić ryzyko kredytowe jednostki posiadającej dane zobowiązanie, nie zaś ryzyko kredytowe innej jednostki, która mogłaby je przejąć. Aby ostatecznie wyjaśnić tę kwestię, standard idzie jeszcze dalej i stanowi, że jeżeli druga strona umowy transakcji ujmuje ją jako składnik aktywów (co ma miejsce zawsze w przypadku zobowiązań finansowych), wartość godziwa tego zobowiązania z perspektywy emitenta jest taka sama, w wartości bezwzględnej, jak wartość składnika aktywów z perspektywy jego posiadacza.

Wyzwaniem pozostaje zatem jeszcze kwestia prawidłowego ustalenia wartości godziwej zobowiązania finansowego z uwzględnieniem własnego ryzyka kredytowego. Jest to szczególnie trudne przy wycenie instrumentów pochodnych, ponieważ techniki ich wyceny są bardziej złożone niż w przypadku prostych kredytów.

Odzwierciedlenie ryzyka kredytowego w wartości godziwej instrumentów pochodnych

Przy ustalaniu wartości godziwej instrumentów pochodnych wartość wyjściową określa się zazwyczaj na podstawie prognozowanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych stopą wolną od ryzyka. W celu uwzględnienia ryzyka kredytowego w wycenie konieczna jest odpowiednia korekta tej stopy. W przypadku korekty uwzględniającej ryzyko kredytowe kontrahenta używa się określenia korekta wartości kredytowej (CVA) lub dodatnia CVA. Korektę uwzględniającą ryzyko kredytowe własne określa się natomiast jako korektę wartości debetowej (DVA) lub ujemną CVA.³

W praktyce, jeżeli banki dokonują wyceny instrumentów pochodnych dla swoich klientów, podstawą obliczenia wartości godziwej są stopy wolne od ryzyka bez uwzględniania ryzyka kredytowego – kontrahenta ani własnego. W niektórych przypadkach jednak, na żądanie, banki wykonują dla klientów wycenę instrumentów pochodnych uwzględniającą ryzyko kredytowe. Ponadto coraz więcej podmiotów sporządzających wyceny instrumentów finansowych uwzględnia ryzyko kredytowe w swoich obliczeniach. Jeżeli obliczeń wartości godziwej dokonuje strona trzecia, jednostka powinna sprawdzić, czy wycena taka uwzględnia ryzyko kredytowe. Współczynniki CVA i DVA można obliczyć różnymi sposobami, zarówno prostymi, jak i złożonymi – zależnie od celu wyceny i rodzaju analizowanego instrumentu. Ocena prawidłowości metod stosowanych do obliczania CVA i DVA oparta jest o kryteria prawidłowego osądu. Szczególnie trudno jest obliczyć CVA lub DVA dla instrumentów pochodnych, takich jak swapy stóp procentowych, ponieważ możemy tu mieć do czynienia zarówno z wpływami, jak i z wypływami środków pieniężnych generowanymi przez ten sam instrument w okresie jego życia. Sam instrument również może podlegać zmianom ze składnika aktywów w składnik zobowiązań.

Poniżej przedstawiamy podejście do obliczania CVA i DVA.

Ryzyko kredytowe określa się na poziomie kontrahenta. Zwykle jednostka zawiera z kontrahentem ramową umowę kompensaty, na mocy której w przypadku niewypłacalności jednej ze stron wzajemne zaangażowanie ulega kompensacie. Dlatego też praktyka rynkowa polega na obliczaniu CVA od zaangażowania netto względem kontrahenta, po uwzględnieniu kompensaty zgodnie z warunkami opisanej wyżej umowy ramowej (niezależnie od tego, czy instrumenty pochodne objęte tą umową są

kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, czy też nie). Na przykład wartości aktywów będących instrumentami pochodnymi kompensuje się z instrumentami pochodnymi ujętymi jako zobowiązania oraz z innymi saldami rozliczeń z tym samym kontrahentem w celu określenia ekspozycji kredytowej netto.

Umowy zabezpieczenia (collateral) zawarte przez kontrahentów uwzględnia się w obliczeniu CVA w stopniu odpowiadającym prawdopodobieństwu, że poziom zabezpieczenia nie wystarczy dla pokrycia ekspozycji. Niedobory zabezpieczenia mogą być efektem rzadko zgłaszanych żądań zabezpieczenia (collateral calls) lub wysokiego progu wartości wymaganego do zajęcia danego zabezpieczenia. Mogą one występować nawet w przypadku pełnego zabezpieczenia, jeżeli moment zgłoszenia żądania powoduje powstanie rezydualnej ekspozycji kredytowej.

Jeżeli z danym kontrahentem podpisano ramową umowę kompensaty, CVA i DVA oblicza się na podstawie całego portfela transakcji z tym kontrahentem, nie zaś dla poszczególnych instrumentów. MSSF 13 jednoznacznie dopuszcza obliczanie tych wskaźników na poziomie portfela pod warunkiem spełnienia określonych kryteriów (omówiono je niżej, patrz „Obliczanie wartości godziwej portfeli aktywów i zobowiązań finansowych z kompensatą ryzyka”).

Poniżej przedstawiono przegląd powszechnie stosowanych metod obliczania CVA. Te same metody można stosować do wyliczenia DVA. Inne metody mogą także być prawidłowe.

CVA = PFE x PD x LGD

PFE - Potencjalna przyszła ekspozycja (Potential Future Exposure)

PFE definiuje się jako maksymalną prognozowaną ekspozycję kredytową w danym okresie obliczoną przy określonym poziomie ufności. Oblicza się je porównując istniejące transakcje z możliwymi przyszłymi cenami rynkowymi w okresie życia tych transakcji. Wobec tego PFE różni się od bieżącego zaangażowania na dzień sprawozdawczy, ponieważ przedstawia ono rozkład wyników w czasie, a nie wartość szacunkową na dany moment. Przy obliczaniu PFE sumuje się zaangażowanie względem poszczególnych kontrahentów kompensując ekspozycje dodatnie z ujemnymi w zakresie odpowiadającym zawartym ramowym umowom kompensaty i określa zaangażowanie całkowite (patrz omówienie wartości godziwych portfela w dalszej części niniejszej publikacji). Metodologia obliczania PFE jest złożona i może przyjmować różne formy. Powszechnie wskaźnik ten określa się za pomocą symulacji Monte Carlo.

LGD - Loss Given Default

LGD to procentowa strata w odniesieniu do sumy ekspozycji w przypadku niewypłacalności kontrahenta. Nie jest to wskaźnik powszechnie obserwowany, chyba że kontrahent ma duże problemy z wypłacalnością. Jeżeli brakuje odpowiednich informacji rynkowych, LGD określa się w oparciu o dane wewnętrzne (np. w banku podstawą jego obliczenia może być zestaw wewnętrznie wygenerowanych wskaźników ryzyka kredytowego wykorzystywanych w metodach kalkulacji kapitału).

PD - Prawdopodobieństwo niewywiązania się (Probability of Default)

PD to prawdopodobieństwo niewywiązania się kontrahenta ze zobowiązań w określonym horyzoncie czasowym. To najbardziej subiektywny element danych wejściowych do CVA, charakteryzujący się największą różnorodnością praktyk rynkowych. Stosowane w praktyce PD mogą być oparte o wewnętrznie generowane dane historyczne (np. stosowane w bankach w odniesieniu do kalkulacji kapitału), ale mogą również bazować na bieżących implikowanych danych rynkowych opartych o kredytywne transakcje swap (credit default swap, CDS) oraz obejmować różne formy pośrednie. W pewnych warunkach rynkowych różnica między wartością historyczną, a implikowaną wartością PD może być znacząca i mocno wpływać na poziom obliczanych korekt CVA. Należy również pamiętać, że MSSF 13 stanowi, że przy wycenie w wartości godziwej informacji, które można pozyskać z rynku, są ważniejsze niż dane niemożliwe do zaobserwowania. Możliwe do zaobserwowania wskaźniki są niekiedy dostarczane dla niektórych podmiotów poprzez implikowane wielkości PD w oparciu o notowania CDS. Przy uwzględnianiu w obliczeniach tego rodzaju danych należy zachować ostrożność, ponieważ rynek CDS obejmuje małą grupę kontrahentów, , konieczne jest zatem zastosowanie miar alternatywnych dla pozostałych kontrahentów.

Ustalenie CVA i DVA w oparciu o portfel skutkuje uzyskaniem jednego współczynnika korekty dla wszystkich instrumentów, które się w nim znajdują. W sytuacji, gdy instrumenty te prezentuje się w jednej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej (np. dlatego, że wszystkie są aktywami lub zobowiązaniami albo jednym i drugim, ale prezentuje się je w kwocie netto), a pojedyncze instrumenty nie stanowią elementu powiązania zabezpieczającego, nie ma konieczności rozbijania tej korekty na poszczególne elementy. We wszystkich innych przypadkach jednak konieczne jest alokowanie korekty netto portfela do poszczególnych aktywów i zobowiązań oraz pojedynczych transakcji, jeżeli np. stanowią one element powiązania zabezpieczającego, ponieważ ryzyko kredytowe dotyczy poszczególnych instrumentów zabezpieczających. MSSF 13 wymaga dokonania takiej alokacji na racjonalnych i spójnych podstawach.

Skutki korekty o własne ryzyko kredytowe

Jednostki, które w chwili przejścia na MSSF 13 zaczynają uwzględniać własne ryzyko kredytowe w wartości godziwej zobowiązań finansowych, powinny również wziąć pod uwagę wpływ takiego postępowania na sprawozdanie finansowe. Poniżej omawiamy trzy obszary tego oddziaływania:

- okres przejściowy,
- rachunkowość zabezpieczeń (np. jeżeli instrument pochodny jest częścią powiązania zabezpieczającego);
- ujawnienia dotyczące wartości godziwej i hierarchia wartości godziwej.

Wpływ na skuteczność zabezpieczenia w rachunkowości zabezpieczeń i ujawnianie informacji dotyczy wszystkich jednostek, niezależnie od wcześniej stosowanych przez nie zasad uwzględniania zmian własnego ryzyka kredytowego w wycenie zobowiązań finansowych w wartości godziwej.

Przejście na MSSF 13	Jak szczegółowo omówiono w dalszej części niniejszej publikacji, wszelkie zmiany wartości godziwej w momencie zastosowania MSSF 13 po raz pierwszy traktuje się jako zmiany wartości szacunkowych i ujmuje w wyniku finansowym w pierwszym okresie sprawozdawczym, w którym zastosowano ten standard (a nie jako korektę zysku zatrzymanego). Wobec tego uwzględnienie własnego ryzyka kredytowego przy zastosowaniu po raz pierwszy wpłynie na wynik finansowy bieżącego okresu.
Rachunkowość zabezpieczeń	W przypadku instrumentów pochodnych wyznaczonych w powiązaniach zabezpieczających, zmiany ryzyka kredytowego mające wpływ na wartość godziwą takich instrumentów stanowią zwykle przyczynę nieskuteczności zabezpieczenia, ponieważ taka zmiana wartości nie ma odzwierciedlenia w pozycji zabezpieczanej. W przypadku jednostek, które w przeszłości nie uwzględniały własnego ryzyka kredytowego przy obliczaniu wartości godziwej zobowiązań z tytułu instrumentów pochodnych, będzie to dodatkowe źródło nieskuteczności, które wpłynie na całościowy pomiar skuteczności (w teście kompensaty dokonywanym zarówno retrospektywnie, jak i prospektywnie w przedziale wartości od 80 do 125%). Jest to szczególnie istotne w okresie przejściowym, gdyż związane z nim korekty traktuje się jako zmiany wartości szacunkowych. Mogą one spowodować, że poziom skuteczności zabezpieczenia wykroczy poza dozwolony przedział 80-125%.
Ujawnianie informacji i hierarchia wartości godziwej	<p>MSSF 13 odwołuje się do trzystopniowej hierarchii ujawnień dotyczących wartości godziwej opisanej w MSSF 7, która wymaga od jednostek rozróżnienia wartości godziwej aktywów finansowych oraz zobowiązań finansowych o rodzaj danych wejściowych wykorzystywanych do ich wyceny. Poziom 1 to najsolidniejsza podstawa obliczania wartości godziwej w oparciu o niekorygowane ceny rynkowe tego samego instrumentu. Poziom 2 to obliczanie wartości godziwej w oparciu o techniki wyceny, w których wszystkie znaczące dane wsadowe pochodzą z obserwowalnych danych rynkowych. Poziom 3 to obliczanie wartości godziwej w oparciu o techniki wyceny, gdzie przynajmniej jeden znaczący element oparty jest o informacje, których nie można zaobserwować na rynku.</p> <p>Jeżeli jednostka ustala wartość godziwą w oparciu o techniki wyceny, uwzględnienie DVA w wartości godziwej zobowiązania finansowego może czasem spowodować jej przeniesienie z poziomu 2 na poziom 3, jeżeli korekta o ryzyko kredytowe uznawana jest za zjawisko niemożliwe do zaobserwowania, a mające znaczący wpływ na wartość godziwą tego zobowiązania.</p> <p>Przejście na poziom 3 hierarchii wymaga ujawnienia dodatkowych informacji w sprawozdaniu finansowym, ponieważ w odniesieniu do pozycji z tego poziomu MSSF 13 wymaga uzgodnienia sald otwarcia z saldami zamknięcia i osobnego ujawnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zysków lub strat ujętych w wyniku finansowym oraz miejsca ich prezentacji (z oddzielną prezentacją danych dotyczących aktywów i zobowiązań utrzymywanych na koniec danego okresu sprawozdawczego); • zysków lub strat ujętych w pozostałych całkowitych dochodach; • zakupów, sprzedaży i rozliczeń (każdej kategorii oddzielnie); • przeniesień na poziom 3 lub z poziomu 3 (oddzielnie) i ich powodów. <p>W przypadku pojawiających się regularnie wartości godziwych z poziomu 3 wymagana jest analiza wrażliwości pokazująca skutki prawdopodobnych zmian czynników nieobserwowalnych, które istotnie zmieniają poziom wartości godziwej.</p>

Wyceny portfeli aktywów i zobowiązań finansowych w wartości godziwej z kompensatą ryzyka

MSSF 13 wymaga wyznaczania wartości godziwej na poziomie jednostki obrachunkowej określonej przez MSSF, który wymaga lub dopuszcza wycenę w wartości godziwej (np. w przypadku instrumentów finansowych jest to MSR 39 lub MSSF 9).

Jednostka obrachunkowa jest właściwą podstawą obliczania wartości godziwej, ponieważ suma wartości godziwych poszczególnych składników aktywów i/lub zobowiązań może być inna niż wartość godziwa tych samych pozycji na poziomie grupy (tj. portfela). Taka sytuacja może mieć wiele powodów. Jeżeli na przykład portfel zawiera pozycje, których elementy kompensują się pod względem ryzyka rynkowego (tj. ryzyka stopy procentowej, walutowego lub innego ryzyka cenowego), kompensata ryzyka nieuwzględnionego w wartości godziwej poszczególnych pozycji będzie miała wpływ na wartość portfela. Różnica między wyceną portfela a wyceną poszczególnych pozycji może pojawić się również w związku z ryzykiem kredytowym, jeżeli różnica między wyceną portfela aktywów i zobowiązań finansowych dotyczących tego samego kontrahenta a jego poszczególnymi pozycjami wynika z redukcji ryzyka kredytowego w związku z podpisaniem ramowej umowy kompensaty.

Jest powszechną praktyką, że instytucje finansowe zarządzają portfelami aktywów i zobowiązań wykazywanych w kwotach netto. Na przykład zamiast sprzedawać składnik aktywów finansowych lub przenosić zobowiązanie finansowe w celu odwrócenia pozycji, jednostki zwykle redukują ryzyko zawierając transakcję na innym instrumencie finansowym, która kompensuje daną pozycję w odniesieniu do tego samego ryzyka.

Zgodnie z MSR 39 i MSSF 9 przed przyjęciem MSSF 13 różnice w wycenie portfeli wynikające z kompensaty ryzyka rynkowego uwzględniano dzięki dopuszczalnemu stosowaniu średniej ceny rynkowej do wyceny poszczególnych aktywów lub zobowiązań, jeżeli istniała pozycja kompensująca ich ryzyko rynkowe. Tę samą koncepcję stosowano analogicznie do ryzyka kredytowego: jednostki korygowały wartość bilansową aktywów i zobowiązań finansowych dotyczących tego samego kontrahenta w stopniu uwzględniającym kompensujące się pozycje ryzyka kredytowego.

Wobec tego MSSF 13 dopuszcza wyjątek (tzw. wyjątek portfelowy) od ogólnego wymogu ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych dla poszczególnych instrumentów. Wyjątek ten umożliwia jednostce wycenę grupy aktywów i zobowiązań finansowych⁴ w wartości godziwej w oparciu o cenę, którą uzyskano by ze sprzedaży pozycji długiej netto (tj. składnika aktywów) w odniesieniu do określonej ekspozycji na ryzyko lub cenę, którą uzyskano by przy przeniesieniu pozycji krótkiej netto (tj. zobowiązania) w odniesieniu do określonej ekspozycji na ryzyko. Opcja ta jest możliwa pod pewnymi warunkami (patrz ramka), z których jeden stanowi, że można z niej skorzystać tylko wówczas, gdy zarządzanie danym portfelem i związana z nim sprawozdawczość oparte są o wartość ekspozycji netto.

Wyliczenie wartości godziwej takich portfeli na podstawie długiej lub krótkiej pozycji netto oznacza również uwzględnienie w wycenie innych czynników, które wzięłyby pod uwagę uczestnicy rynku wyceniając dany portfel jako pojedynczą pozycję. W poniższym przykładzie w wycenie należy uwzględnić korektę wynikającą z wielkości portfela z kompensatą ryzyka w przypadkach, gdy stosuje się wyjątek dopuszczany przez MSSF 13, jeżeli uczestnik rynku włączyłby tę korektę w obliczenia ceny portfela. Wyjątek ten nie zmienia jednostki obrachunkowej (którą zgodnie z MSR 39 i MSSF 9 nadal jest pojedynczy instrument), ale modyfikuje jednostkę wyceny: zamiast pojedynczego instrumentu finansowego jest to portfel instrumentów finansowych.

Ponieważ jednostka obrachunkowa różni się od jednostki wyceny, może zająć konieczność dokonania alokacji dla celów prezentacji (patrz poniższy przykład). Wyjątek ten można stosować w ramach wyboru zasad rachunkowości i należy czynić to konsekwentnie w odniesieniu do danego portfela.

Jednostka ma prawo skorzystać z wyjątku portfelowego opisanego w MSSF 13 wyłącznie jeżeli:

(a) zarządza grupą aktywów i zobowiązań finansowych w wartości ekspozycji netto na określone ryzyko rynkowe lub ryzyko kredytowe danego kontrahenta zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną;

(b) na tej podstawie dostarcza informacji o danej grupie aktywów i zobowiązań finansowych kluczowym członkom kierownictwa zgodnie z MSR 24 „Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych”;

(c) ma obowiązek lub zdecydowała się na wycenę tych aktywów i zobowiązań finansowych w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na koniec każdego okresu rozliczeniowego. [MSSF 13:49]

Przykład wyceny w wartości godziwej portfeli z kompensatą pozycji ryzyka

Jednostka A posiada 30 mln akcji zwykłych jednostki B (tj. jej pozycja długa to 30 mln akcji). Ponadto jednostka A zawiera przedpłacony kontrakt forward, na mocy którego ma w wyznaczonym terminie dostarczyć 10 mln akcji zwykłych jednostki B (tj. pozycja krótka obejmująca 10 mln akcji, których cena realizacji forward nie jest czynnikiem wpływającym na wycenę tej pozycji w wartości godziwej). Akcje zwykłe jednostki B są przedmiotem obrotu na aktywnym rynku. W tym przykładzie przyjęto założenie, że jednostka A może wyceniać grupę aktywów i zobowiązań finansowych zgodnie z wyjątkiem zawartym w MSSF 13:48 (warunki podano w ramce powyżej) i zdecydowała się tak zrobić.

Jednostka A wycenia wartość godziwą swojej pozycji netto (20 mln akcji) zgodnie z wyjątkiem opisanym w MSSF 13:48. Wobec tego jednostka wyceny to pozycja netto, a nie poszczególne akcje. Wartość pozycji długiej netto powinna odzwierciedlać wielkość pozycji netto i uwzględniać cenę za jaką uczestnicy rynku zapłaciliby jednostce A za zakup pozycji długiej netto obejmującej 20 mln akcji.

W tej sytuacji ceną pozycji netto nie musi być cena rynkowa (P) poszczególnych akcji pomnożona przez liczbę (Q) posiadanych akcji (tj. $P \times Q$ netto). Może zająć konieczność skorygowania tej kwoty tak, by uwzględniła wielkość pozycji netto (tj. „czynnik pakietowy” o który skorygowano cenę rynkową akcji dla odzwierciedlenia faktu, że liczby akcji posiadanych przez jednostkę A nie da się upłynnić w transakcjach wykonywanych na rynku jednego dnia) oraz inne czynniki, które uwzględniłby uczestnicy rynku przy wycenie pozycji netto zamiast pojedynczych akcji. Dla celów prezentacji akcji i przedpłaconego kontraktu forward w sprawozdaniu finansowym, zgodnie z MSSF 13:50, jednostka A powinna w sposób racjonalny i konsekwentny alokować korekty dokonane na poziomie portfela do pozycji długiej lub do pozycji krótkiej netto, lub do obu tych pozycji, stosując metodę odpowiednią do sytuacji. Na przykład w opisanej sytuacji jednostka A może alokować całość korekty na 30 mln akcji (tj. do pozycji długiej), ponieważ pozycja netto jest długa, a korekta wielkościowa wynika z dużego udziału jednostki A w kapitale jednostki B. Odpowiednie mogą też być inne metody. Jednostka A powinna ustalić najlepszą dla siebie metodę alokacji korekt dokonywanych na poziomie portfela, związanych z czynnikami innymi niż wielkość, biorąc pod uwagę odpowiednie fakty i okoliczności.

Przy zastosowaniu hierarchii wartości godziwej opisanej w MSSF 13, wartość godziwa pozycji netto nie będzie kwalifikowana jako wycena na poziomie 1 (bo nie ma możliwości zaobserwowania ceny pozycji netto), wobec czego zostanie uznana za wycenę na poziomie 2 lub 3.

Średnia cena rynkowa

Jeżeli składnik aktywów lub zobowiązań wyceniany w wartości godziwej posiada cenę kupną (ask price) i cenę sprzedaży (bid price) (np. notowaną na rynku), MSSF 13 wymaga zastosowania przy określaniu wartości godziwej takiej ceny z przedziału wyznaczonego tymi dwiema cenami, która jest najbardziej reprezentatywna dla wartości godziwej w danej sytuacji, niezależnie od tego, na jakim poziomie hierarchii sklasyfikowano informację stanowiącą jej podstawę (tj. na poziomie 1, 2 czy 3). MSSF 13 dopuszcza, ale nie wymaga wyceny pozycji aktywów w cenie sprzedaży, a pozycji zobowiązań w cenie kupna. Standard pozwala jednostkom na stosowanie średnich cen rynkowych lub innych konwencji cenowych stosowanych przez uczestników rynku jako praktycznej i wygodnej podstawy ustalania wartości godziwej w przedziale cenowym od ceny sprzedaży do ceny kupna.

Jednostka nie musi spełnić żadnych określonych kryteriów kwalifikacji, by móc stosować średnie ceny rynkowe lub inne konwencje cenowe jako praktyczną podstawę wyceny wartości godziwej, pod warunkiem, że wybrana konwencja cenowa:

- stosowana jest przez uczestników rynku (np. jest konwencją przyjętą w danej branży);
- jest zgodna z celem wyceny w wartości godziwej wyznaczonym w MSSF 13. Na przykład nie jest właściwe użycie ceny kupna ujętych w bilansie aktywów ani ceny sprzedaży ujętych w bilansie zobowiązań, bo taka wycena nie odpowiada celowi wyznaczonemu w MSSF 13, gdzie wartość godziwa stanowi cenę zbycia.

Decyzja dotycząca zastosowania określonej konwencji cenowej to decyzja podejmowana w ramach ustalania zasad rachunkowości i należy stosować ją konsekwentnie we wszystkich okresach sprawozdawczych oraz w odniesieniu do aktywów i zobowiązań posiadających podobną charakterystykę oraz ryzyka.

Przykład możliwości zastosowania średnich cen rynkowych

Jednostka X i jednostka Y posiadają te same papiery dłużne jako aktywa. Jednostka Y, dom maklerski, jest animatorem obrotu giełdowego, a jednostka X nie. Jednostka Y (wraz z innymi domami maklerskimi) obraca tymi papierami dłużnymi na aktywnym rynku stosując ceny sprzedaży i ceny kupna. Chociaż jednostka X sprzedałaby najprawdopodobniej te papiery po cenie kupna lub zbliżonej do niej, może zdecydować się na zastosowanie średniej ceny rynkowej jako łatwo dostępnej i praktycznej podstawy obliczenia wartości godziwej tych papierów.

Nie można byłoby jednak w tym przypadku zastosować ceny kupna, ponieważ taki wybór nie odpowiadałby celowi ustalenia wartości godziwej zdefiniowanej jako cena zbycia. Chociaż jednostka Y może zbyć papiery wartościowe po cenie wyższej niż cena sprzedaży, może zdecydować się na wycenę tych papierów na podstawie ceny sprzedaży jako praktycznej i łatwo dostępnej podstawy wyliczenia wartości godziwej.

Dodatkowe ujawnienia

MSSF 13 podtrzymuje wiele wymogów dotyczących ujawniania informacji dotyczących wyceny w wartości godziwej zawartych w MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji” (zakres ujawnień został rozszerzony i dotyczy teraz również pozycji niefinansowych wycenianych w wartości godziwej). Standard zawiera jednak dodatkowe wymogi dotyczące ujawniania informacji, które przedstawiamy poniżej:

- W przypadku wyceny na poziomie 3 hierarchii wartości godziwej jednostka ujawnia dane ilościowe dotyczące znaczących, niemożliwych do zaobserwowania na rynku danych wejściowych wykorzystanych przy tej wycenie.
- W przypadku pojawiających się regularnie wartości godziwych z poziomu 3 wymagany jest słowny opis wrażliwości wyceny na zmiany niemożliwych do zaobserwowania danych wejściowych, jeżeli ich zmiana może znacząco zmienić wartość godziwą danego instrumentu. Ponadto należy opisać wzajemne powiązania niemożliwych do zaobserwowania danych i ich wpływ na analizę wrażliwości.
- MSSF 13 zawiera dodatkowe wytyczne dotyczące pojęcia „klas” aktywów lub zobowiązań tworzonych w celu agregowania i wydzielania informacji w ujawnieniach.
- Przejścia między poziomem 1 i 2 hierarchii wartości godziwej oraz zasady ustalania zasad przenoszenia z jednego poziomu na drugi.
- W przypadku aktywów i zobowiązań finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ale wartość ta podlega ujawnieniu, należy podać następujące informacje:
 - poziom hierarchii wartości godziwej,
 - opis zastosowanych technik wyceny,

- opis danych wejściowych wykorzystanych do wyceny w wartości godziwej oraz - w przypadku zmian techniki wyceny - opis wprowadzonej zmiany oraz powód jej wprowadzenia.

- W przypadku zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej, którym towarzyszą wydane przez stronę trzecią elementy zapewniające poprawę warunków kredytowania (np. akredytywa), emitent zobowiązania ujawnia istnienie takiego elementu i jego wpływ na wartość godziwą zobowiązania.

Wymagania okresu przejściowego

MSSF 13 obowiązuje w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 lub po tej dacie z możliwością wcześniejszego zastosowania. Standard należy stosować prospektywnie od początku okresu rocznego, w którym zastosowano go po raz pierwszy. Wobec tego wartości godziwe z poprzednich okresów nie podlegają przekształceniu. Nie ma też konieczności stosowania wymogów dotyczących ujawniania informacji zawartych w MSSF 13 do danych porównywalnych za okresy sprzed zastosowania MSSF 13 po raz pierwszy. RMSR sprecyzowała, że prospektywne zastosowanie tego standardu ma taki sam zakres jak w przypadku wartości szacunkowych (określonych przez MSR 8) i wobec tego ujmuje się je w wyniku finansowym okresu wprowadzenia zmiany, czyli pierwszego okresu, w którym zastosowano MSSF 13 (MSSF 13:UW229). RMSR uzasadnia to tak, że zmiana metod wyceny w wartości godziwej nie da się oddzielić od zmiany samej wyceny (tj. wystąpienia nowego zdarzenia lub uzyskania nowej informacji – np. dzięki podniesieniu jakości analizy lub oceny subiektywnej). W efekcie zmiany wartości godziwej wynikające z zastosowania MSSF 13, takie jak omówione w niniejszej publikacji, ujmuje się w wyniku finansowym pierwszego okresu, w którym zastosowano ten standard.

Przypisy

1. MSSF 13 dotyczy zarówno pozycji finansowych, jak i niefinansowych wycenianych lub ujawnianych w wartości godziwej i obowiązuje w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie z prospektywnym zastosowaniem. W grudniu 2012 roku standard ten został przyjęty przez Unię Europejską z taką samą datą wejścia w życie.
2. Trzecie już badanie Global IFRS Banking Survey (Globalna ankieta dotycząca zastosowania MSSF w bankach) przeprowadzone przez Deloitte i opublikowane w styczniu 2013 roku dowodzi, że spośród 70 globalnych banków objętych ankietą tylko 43% uwzględniła DVA w wartości godziwej instrumentów pochodnych niestandardyzowanych (OTC). Więcej informacji można znaleźć pod linkiem <http://www.deloitte.com/ifrsbankingsurvey>
3. W niniejszym dokumencie posługujemy się nazwami korekta wartości kredytowej (Credit Value Adjustment, CVA) i korekta wartości debetowej (Debit Value Adjustment, DVA).
4. RMSR zaproponowała doprecyzowanie zapisów MSSF 13 w ramach dorocznych poprawek do MSSF na lata 2011-2013 opublikowanych w listopadzie 2012 roku, tak aby standard ten obejmował wszystkie kontrakty, których dotyczą MSR 39 i MSSF 9, niezależnie od tego, czy spełniają one definicję aktywów i zobowiązań finansowych zawartą w MSR 32 „Instrumenty finansowe: prezentacja”.

Krytyczne obszary sprawozdawczości finansowej w niepewnych czasach gospodarczych

Niniejsze wydanie naszego biuletynu dla spółek giełdowych omawia kwestie sprawozdawczości finansowej związane z zakończeniem roku, ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływania kryzysu finansowego w strefie euro oraz wymogów dotyczących zamknięcia ksiąg.

Sprawozdawczość finansowa

Sytuacja gospodarcza na świecie

Sytuacja w gospodarce światowej jest nadal trudna. Wyniki ankiety przeprowadzanej przez Deloitte wśród dyrektorów finansowych firm dowodzą, że znaczna grupa osób odpowiedzialnych za korporacyjne finanse najbardziej niepokoi się trudnościami ekonomicznymi. Badanie to przeprowadzone w Wielkiej Brytanii w III kw. 2012 roku pokazuje nadal niski poziom pewności i utrzymywanie się strategii defensywnych, bez podejmowania ryzyka związanego z dalszym rozwojem.

W ostatniej prognozie gospodarczej OECD zaznaczono, że najbliższe dwa lata będą okresem odzyskiwania równowagi gospodarczej. W nadchodzącym roku nie należy spodziewać się radykalnej poprawy sytuacji w największych gospodarkach świata. Przygotowane przez Deloitte opracowanie Global Economic Outlook Q3 2012 zawiera stwierdzenie, że „na niektórych rynkach można dostrzec oznaki zmiany orientacji politycznej, wyrażone jako modyfikacja stóp procentowych i walut, a także większe niż w ostatnich latach poczucie niepewności”.

W gospodarkach wschodzących spada tempo wzrostu, zaś w krajach rozwiniętych, takich jak członkowie UE, Japonia czy USA, przedłuża się okres słabości gospodarczej.

Strefa euro

Najnowsze dane z Europy wskazują na ponowne nasilenie recesji w strefie euro w 2012 roku. Oczywiście między poszczególnymi krajami członkowskimi występują znaczne różnice, widoczne zwłaszcza przy porównywaniu Europy Północnej i Południowej. Komisja Europejska zauważa, iż „pod warunkiem sprawnej realizacji działań politycznych uzgodnionych na poziomie całej Unii i poszczególnych krajów członkowskich, co może doprowadzić do stopniowego wzrostu zaufania, w nowym roku możliwy jest ponowny wzrost PKB w Unii i w strefie euro, a w dalszej perspektywie - umiarkowany wzrost gospodarczy”.

W takich niepewnych i dość zmiennych warunkach ekonomicznych będzie nam dane sporządzać sprawozdania finansowe. W tym kontekście szczególne znaczenie ma zawodowy sceptycyzm przy dokonywaniu subiektywnej oceny.

Wprowadzenie

Poniżej przedstawiamy kwestie najważniejsze z punktu widzenia sprawozdawczości finansowej, wynikające z obecnych uwarunkowań gospodarczych. Konieczna jest jednak każdorazowa indywidualna ocena sytuacji i ryzyka jednostki sprawozdawczej, która następnie musi znaleźć odzwierciedlenie w sporządzonym sprawozdaniu finansowym. Zarówno sprawozdanie finansowe, jak i komentarz zarządu, muszą zawierać informacje o wszystkich znaczących czynnikach niepewności, które mogą wymagać ujawnienia dodatkowych danych. Takie dodatkowe ujawnienia, niewymagane przez MSSF, mogą okazać się koniecznym warunkiem rzetelnej prezentacji sytuacji finansowej i wyników danego podmiotu.

Spójność założeń i szacunków

Podmioty gospodarcze mogą w różnych celach korzystać z założeń i szacunków (na przykład prognozę przychodów można wykorzystać przy ocenie utraty wartości, ujmowaniu aktywów z tytułu odroczonego podatku czy przy ocenie możliwości kontynuacji działalności w dającej się przewidzieć przyszłości). Przy wszystkich ocenach należy stosować jednolite założenia.

Dodatkowo przy ocenie możliwości zastosowania zaktualizowanych założeń i szacunków w okresach następnych należy uwzględnić uwarunkowania zewnętrzne.

Kontynuacja działalności

Obecnie panujące warunki mogą postawić pod znakiem zapytania zasadność sporządzania sprawozdania finansowego przy założeniu kontynuacji działalności w dającej się przewidzieć przyszłości. Ocena zdolności kontynuacji działalności przez podmiot gospodarczy wymaga między innymi uwzględnienia następujących czynników:

- czy prognozowane wyniki pozostawiają możliwość obsługi zadłużenia i zapewniają dotrzymanie warunków umów kredytowych oraz
- dostęp do odpowiedniej kwoty finansowania zewnętrznego w przewidywalnej przyszłości oraz ewentualne obawy dotyczące możliwości i chęci udzielania dalszego wsparcia przez wierzyciela.

MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych wymaga aby do w/w oceny wziąć pod uwagę wszelkie dostępne informacje dotyczące przyszłości (obejmujących okres co najmniej 12 miesięcy od dnia bilansowego).

Warto podkreślić, iż ujawnianie informacji o dostępie do finansowania może być również istotna także w sytuacji gdy jednostka sporządza sprawozdania finansowego przy założeniu kontynuacji działalności.

Utrata wartości aktywów niefinansowych

Przesłanki wskazujące na utratę wartości oraz odpisy z tego tytułu

Europejski Organ Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) wskazał w swoich priorytetach do sprawozdań finansowych za rok 2012, iż „szczególną uwagę należy zwrócić na wycenę wartości firmy i aktywów niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, jeżeli są one znaczące w sprawozdaniu finansowym. Urząd podkreśla również, iż konieczne jest wypracowanie przez spółkę realistycznych założeń”.

MSR 36 „Utrata wartości aktywów” określa szereg wewnętrznych i zewnętrznych przesłanek, które jednostka powinna rozważyć przy ocenie, czy nastąpiła utrata wartości aktywów – lista przesłanek mają charakter przykładowych i nie jest wyczerpująca.

W obecnej sytuacji gospodarczej niżej wymienione przesłanki mogą sygnalizować utratę wartości składnika aktywów:

- pogorszenie warunków gospodarczych nasilające się przez ograniczenie wydatków publicznych w krajach wprowadzających program cięć budżetowych,
- pogorszenie kapitalizacji rynkowej jednostki,
- spadek cen towarów,
- redukcję poziomu zakupów wśród klientów jednostki (na przykład zmniejszenie wartości inwestycji wśród dostawców B2B lub cięcie kosztów obsługi klientów przez jednostki handlu detalicznego),
- trudności finansowe, których doświadczają klienci, zagrażają ciągłości istnienia bazy klientów firmy,
- niewykorzystanie lub niedostateczne wykorzystanie mocy produkcyjnych jednostki,
- zmianę modelu działalności wskutek zmiany warunków gospodarczych,
- dużą koncentrację klientów w krajach o niekorzystnych prognozach wzrostu,
- spadek cen aktywów wskutek zmniejszenia popytu lub

- wzrost kosztów kapitału – w tym finansowania zewnętrznego – przy wzroście tzw. credit spread w krajach o wyższej stopie dyskonta.

Obliczanie wartości użytkowej

Przy określaniu wartości odzyskiwalnej składnika aktywów konieczne jest uwzględnienie dokładnych obliczeń jego wartości użytkowej.

Przy obecnym poziomie niepewności panującym na rynku szczególne znaczenie ma prowadzenie rzetelnych testów na utratę wartości przy wykorzystaniu sprawdzonych danych, dających uzasadnione wyniki. Poniżej przedstawiamy niektóre czynniki warte uwzględnienia przy testowaniu utraty wartości aktywów:

- Prognozy przepływów pieniężnych powinny wynikać z najnowszych budżetów/prognoz finansowych zatwierdzonych przez odpowiedni szczebel kierownictwa, obejmujących okres najwyżej pięciu lat, chyba że da się uzasadnić większy horyzont czasowy. Niezmiernie ważna jest aktualizacja budżetu w takim momencie, by odzwierciedlał on sytuację podmiotu na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego, co może wymagać od kierownictwa jednostki zatwierdzenia modyfikacji prognoz. W obecnej niepewnej sytuacji opracowanie wiarygodnych prognoz przepływów pieniężnych na okres dłuższy niż najbliższy okres sprawozdawczy może być trudne. W takim razie konieczne jest skrócenie okresu prognozowania celem uzyskania gwarancji pewności.
- Prognozy przepływów pieniężnych w okresie wykraczającym poza najnowszy budżet/prognozę należy szacować metodą ekstrapolacji na nadchodzące lata prognoz opartych o ten budżet/prognozę przy pomocy stałej lub spadkowej stopy wzrostu, chyba że można uzasadnić zastosowanie stopy rosnącej w oparciu o obiektywne informacje dotyczące wzorca zachowania produktu lub cyklu życiowego branży. Stopa wzrostu nie powinna być nadmiernie optymistyczna ani przekraczać średniej długoterminowej stopy wzrostu dla produktów, branż czy krajów, w których działa dany podmiot, ani też dla rynku, na którym wykorzystywany jest dany składnik aktywów, chyba że zastosowanie wyższej stopy ma racjonalne uzasadnienie. W niektórych przypadkach może się okazać konieczne zastosowanie ujemnej lub zerowej stopy wzrostu. Konieczna jest dogłębna analiza ewentualnej konieczności rewizji prognozowanych stóp wzrostu ze względu na panujące warunki.

- Średni ważony koszt kapitału jednostki może posłużyć jako punkt wyjścia przy szacowaniu rynkowej stopy dyskonta, ale konieczna jest późniejsza korekta obliczenia w celu odzwierciedlenia rynkowej oceny ryzyka charakterystycznego dla danego składnika aktywów lub dla szacunkowych przepływów pieniężnych generowanych przez dany ośrodek, chyba że ryzyko to (lub jego elementy) zostało już uwzględnione w szacunkach. W tym kontekście MSR 36 wskazuje w szczególności ryzyko krajowe, co może mieć duże znaczenie dla podmiotów działających w krajach przeżywających kryzys finansowy. Wpływ różnorodnych premii za ryzyko spowoduje zapewne, że stopa dyskonta będzie podobna lub wyższa niż stosowana w przeszłości.
- Prognozowane przepływy pieniężne i stopy dyskonta powinny być obiektywne i obliczane bez związku z analizowanymi składnikami aktywów.
- Prognozowane przepływy pieniężne lub stopy dyskonta powinny odzwierciedlać pewien zakres wartości możliwych wyników, nie jedną maksymalną lub minimalną kwotę.
- Przyszłe przepływy pieniężne należy szacować w odniesieniu do aktualnego stanu danego składnika aktywów i nie powinny one zawierać prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych będących skutkiem ich modernizacji, podniesienia wydajności czy restrukturyzacji, których jednostka jeszcze nie zaczęła realizować.

Spójność danych i założeń stanowiących podstawę wyceny

Należy zapewnić spójność danych w celu uniknięcia dublowania obliczeń lub pominięcia określonych informacji, np. zwracać uwagę na sposób uwzględnienia inflacji w obliczeniach: dyskontować realne przepływy pieniężne za pomocą realnej stopy dyskonta (tj. bez inflacji), zaś nominalne przepływy pieniężne dyskontować przy pomocy stopy nominalnej (tj. z uwzględnieniem inflacji). Zaleca się również ostrożność przy porównywaniu wartości bilansowej ośrodka generującego przepływy pieniężne z jego wartością użytkową by mieć pewność, że obie obliczono na podstawie tych samych aktywów i zobowiązań przypisanych do tego ośrodka.

Utrata wartości zasobów mineralnych

Zmienność i spadek cen towarów mogą być oznakami utraty wartości badanych lub eksploatowanych złóż

mineralnych. MSSF 6 „Poszukiwanie i ocena zasobów mineralnych” definiuje przesłanki utraty wartości alternatywne względem MSR 36 w odniesieniu do poszukiwania i oceny zasobów, ale jak już powiedziano, przesłanką utraty ich wartości mogą być zmiany cen towarów. W przypadku wystąpienia przesłanek określonych w MSSF 6 podmiot ujmuje testy na utratę wartości i wynikające z nich odpisy aktualizacyjne zgodnie z MSR 36. Inwestycje w jednostce stosującej MSSF 6 powinno rozliczać się zgodnie z postanowieniami MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” oraz MSR 36.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych ustaleniach umownych

W przypadku rozliczania inwestycji w innych jednostkach metodą praw własności konieczne jest przetestowanie ich na utratę wartości, w szczególności jeżeli podmiot inwestycji prowadzi działalność lub współpracuje z jednostkami działającymi w kraju przeżywającym poważne problemy gospodarcze. MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych” oraz MSR 31 „Udziały we wspólnych przedsięwzięciach” wymagają zastosowania MSR 39 przy ustalaniu ewentualnej utraty wartości inwestycji w takich jednostkach.

Ujawnienia na temat utraty wartości

Informacje dotyczące utraty wartości aktywów będą szczególnie ważne, gdyż ułatwią inwestorom i innym użytkownikom sprawozdania finansowego analizę wpływu aktualnych warunków gospodarczych na wynik finansowy i sytuację podmiotu.

W czasach spowolnienia gospodarczego i kurczenia się rynku konieczne jest wyjaśnianie w sprawozdaniach finansowych prognozowanego oddziaływania tego rodzaju zdarzeń na odzyskiwalność wartości aktywów, w szczególności wartości firmy. Wobec tego należy ujawnić sposób wyceny wartości odzyskiwalnej, czyli wartości użytkowej zmniejszonej o koszt zbycia, oraz podstawowych założeń stojących u podstaw obliczenia tej wartości. Przykładowo przedstawienie konkretnych założeń dotyczących znaczącego ośrodka generującego przepływy pieniężne zamiast zestawu założeń dotyczących wszystkich ośrodków ułatwia czytelnikowi ocenę odzyskiwalności aktywów. Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) podkreśla konieczność ujawniania dokładniejszych informacji dotyczących wartości firmy, w szczególności ośrodków generujących przepływy pieniężne, do których wartość firmy przypisano,

w formie informacji o okresie objętym prognozą, stopie wzrostu i dyskonta oraz spójności przyjętych założeń z doświadczeniami z przeszłości.

Jeżeli uzasadniona zmiana podstawowych założeń (np. stopy dyskonta lub innych czynników) przyjętych przy ocenie utraty wartości firmy oraz wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie ekonomicznej użyteczności spowodowałyby ujęcie odpisu aktualizacyjnego, konieczne jest dodatkowe ujawnienie następujących informacji:

- kwoty, o jaką wartość odzyskiwalna przewyższa wartość bilansową,
- wartości przypisanej podstawowym założeniom,
- kwoty, o jaką wartość przypisana podstawowemu założeniu musi się zmienić, by wartość odzyskiwalna była równa wartości bilansowej, po uwzględnieniu wpływu tej zmiany na inne zmienne wykorzystywane przy ocenie kwoty odzyskiwalnej.

Inne specyficzne aktywa niefinansowe

Aktualizacja wartości zapasów

MSR 2 „Zapasy” wymaga wyceny zapasów według niższej z dwóch kwot: kosztu i możliwej do uzyskania wartości netto. Panujące trudne warunki handlowe wymagają oceny możliwości odzyskania kosztów zapasów. Wobec tego obliczenie możliwej do uzyskania wartości netto może stanowić dodatkową gwarancję i umożliwić analizę, czy na koniec okresu sprawozdawczego możliwa do uzyskania kwota może być niższa od kosztów zapasów i czy wobec tego konieczne jest ujęcie odpowiedniego odpisu.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego konieczna jest ocena odzyskiwalności aktywów z tytułu odroczonego podatku. Ma to szczególne znaczenie w przypadku negatywnej korekty prognoz wyników wynikającej z bieżących uwarunkowań gospodarczych. Założenia wykorzystywane do oceny prawdopodobieństwa wystąpienia przyszłych zysków podatkowych uzasadniających ujęcie aktywów z tytułu odroczonego podatku nie mogą być sprzeczne z założeniami przyjętymi dla celów analizy utraty wartości.

Rezerwy

Restrukturyzacja

Utrzymujące się trudności handlowe mogą zmusić podmioty gospodarcze do opracowania planów restrukturyzacji, np. sprzedaży lub likwidacji części działalności czy ograniczenia zakresu kontynuowanej działalności.

Tego rodzaju plany mogą wymagać uwzględnienia różnych kwestii, jak na przykład:

- Czy jednostka posiada (i) szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji; (ii) czy ogłosiła go już odpowiednio wszystkim zainteresowanym stronom informując je o założeniach planu restrukturyzacji lub rozpoczęła jego wdrażanie. Rezerwę na restrukturyzację ujmuje się tylko w przypadku łącznego spełnienia obu tych warunków (co opisano szczegółowo w MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”).
- Czy jakakolwiek część przedsiębiorstwa została udostępniona do natychmiastowej sprzedaży w aktualnym stanie i czy istnieje wysokie prawdopodobieństwo dokonania takiej sprzedaży w ciągu jednego roku. Jeżeli tak, dany składnik lub grupę aktywów należy sklasyfikować jako „przeznaczone do sprzedaży” i spisać do wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia, jeżeli wynikowa kwota jest niższa od wartości bilansowej (wymaga tego MSSF 5 „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana”). Jeżeli wystąpi znaczące opóźnienie w sprzedaży aktywów sklasyfikowanych jako „przeznaczone do sprzedaży”, należy zakwestionować poprawność ich klasyfikacji.

Umowy rodzące obciążenia

Wskutek zmiany warunków gospodarczych umowy podpisane w celu uzyskiwania korzyści mogą okazać się umowami rodzącymi obciążenia. Na przykład wynajem powierzchni handlowej może przestać być potrzebny wskutek likwidacji sklepu, a umowa zakupu zapasów może generować obciążenia na skutek spadku cen sprzedaży. MSR 37 wymaga ujmowania i wyceny bieżących zobowiązań umownych jako rezerw. Wyceniając rezerwę wynikającą z umowy rodzącej obciążenia należy uwzględnić co najmniej koszty netto niezbędne do zaspokojenia tych zobowiązań albo w formie ich wypełnienia, albo w formie kar umownych czy odszkodowań z tytułu niewywiązania się. Jednostki mogą podejmować próby renegocjowania takich umów. Rezerwy z ich tytułu powinny uwzględniać prawne uwarunkowania towarzyszące zobowiązaniom na dzień bilansowy, nie zaś wyniki przyszłej ich renegocjacji.

Zobowiązania z tytułu zdefiniowanych świadczeń

Panujące warunki gospodarcze mogą wpływać na wycenę zarówno aktywów programu, jak i zobowiązań z tytułu zdefiniowanych świadczeń.

Zwrot z aktywów programu

Przy wycenie aktywów programu zgodnie z MSR 19 „Świadczenia pracownicze” należy uwzględnić wartość godziwą zarówno aktywów finansowych, jak i niefinansowych (np. nieruchomości inwestycyjnych). W szczególności programy emerytalne mogą opierać się w dużym stopniu o obligacje rządowe.

Mogą również zawierać udziały w funduszach zabezpieczających, produktach strukturyzowanych i innych niskopłynnych aktywach, konieczna jest zatem ich poprawna wycena.

Niektóre programy emerytalne uczestniczą w pożyczkach papierów wartościowych lub zawierają umowy instrumentów pochodnych w celu redukcji ryzyka stopy procentowej, inflacji i wahań rynku kapitałowego. W takim przypadku przy wycenie inwestycji konieczne jest uwzględnienie ryzyka kontrahenta (i faktycznego niewywiązania się).

Może również wystąpić konieczność zmiany szacunków zwrotu z aktywów programu w celu dostosowania do oczekiwań rynkowych.

Zobowiązania z tytułu zdefiniowanych świadczeń

Ograniczenie zakresu działalności

W związku z panującą sytuacją gospodarczą podmioty często restrukturyzują zatrudnienie, co może prowadzić do ograniczenia zakresu ich działalności i rozliczenia programu.

Stopa dyskonta

Stopę dyskonta stosowaną do wyceny zobowiązań z tytułu zdefiniowanych świadczeń zgodnie z MSR 19 należy ustalić przez odniesienie do dochodu z wysokiej jakości obligacji korporacyjnych wystawionych na odpowiedni okres (lub w przypadku braku odpowiedniego rynku tych obligacji, do dochodu z obligacji skarbowych). Komitet Interpretacyjny MSSF (KI MSSF) rozważa obecnie wniosek o opracowanie wytycznych w sprawie sposobu określania stopy dyskonta zobowiązań z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia. Wskutek kryzysu finansowego liczba obligacji firmowych z ratingiem AAA lub AA w niektórych systemach prawnych spadła. MSR 19 nie wypowiada się na temat konieczności uzyskania ratingu dla potwierdzenia

„wysokiej jakości” obligacji, choć KI MSSF zauważył, iż w przeszłości dominowała praktyka odniesienia do obligacji posiadających jedną z dwóch najwyższych ocen przyznanych przez uznaną agencję ratingową. Tu stanowisko KI MSSF jest jasne i zgodne z ESMA: nadal należy stosować odniesienie do obligacji o ratingu AA i AAA.

W dokumencie pt. „European common enforcement priorities for 2012 financial statements” ESMA ostrzega, że „należy poczekać, aż KI MSSF wypracuje jednoznaczne stanowisko i nie należy zmieniać stosowanej metody obliczania stóp dyskonta”.

W ostatnich latach powszechnie odwoływano się do średniego dochodu z indeksu obligacji firmowych. W niepewnych warunkach ekonomicznych zastosowanie takiego indeksu może być utrudnione.

Rozkład dochodów z części składowych opublikowanych indeksów może wskazywać, że niektóre obligacje utraciły rynkowy status o „wysokiej jakości”, choć jeszcze nie zmieniono ich ratingu. W takiej sytuacji należy skorygować indeks wykluczając dochód z tego rodzaju obligacji.

W indeksie może brakować obligacji o terminie zgodnym z terminem wymagalności zobowiązań z tytułu zdefiniowanych świadczeń. W takiej sytuacji konieczna jest ekstrapolacja bieżących notowań rynkowych obligacji o krótszym terminie zapadalności.

Zarówno wymóg, jak i metodologia ewentualnej korekty składników indeksu lub ekstrapolacji dochodu wymagają starannej analizy, która zagwarantuje, że wybrana stopa dyskonta:

- odzwierciedla wartość pieniądza w czasie, ale nie ryzyko aktuarialne, inwestycyjne czy kredytowe charakterystyczne dla danego podmiotu,
- jest obiektywna (tj. ani zbyt optymistyczna, ani zbyt ostrożna),
- jest zgodna z innymi założeniami aktuarialnymi stosowanymi do wyceny zobowiązań z tytułu zdefiniowanych świadczeń.

Wybraną metodę określenia stopy dyskonta należy stosować konsekwentnie w kolejnych okresach sprawozdawczych. Niemniej jednak można porównywać efekty jej zastosowania ze skutkami stosowania innych metod w celu określenia jej wiarygodności. Ponadto, w zależności od wielkości zobowiązań i wrażliwości na

zmiany stopy dyskonta należy rozważyć, czy konieczne jest ujawnienie czynników decydujących o wyborze zastosowanej stopy w ramach podstawowych subiektywnych ocen lub podstawowych źródeł niepewności szacunków zgodnie z MSR 1.

W dokumencie „IFRIC Update 2012” Komitet Interpretacyjny MSSF zauważa iż:

- Wszelkie zmiany polityki rachunkowości dotyczące obliczania stopy dyskonta należy stosować retrospektywnie zgodnie z MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”, a skutki (charakter i kwotę) tej zmiany w okresach: bieżącym, przeszłych i przyszłych należy objaśnić i ujawnić zgodnie z MSR 8.29 (choć KI MSSF nie stwierdza, czy zmiana sposobu ustalania stopy dyskonta stanowi zmianę zasad rachunkowości, czy zmianę wartości szacunkowych).
- Jednostka ujawnia subiektywne oceny kierownictwa dokonane w procesie stosowania zasad rachunkowości jednostki, które mają największy wpływ na kwoty ujęte w sprawozdaniu finansowym.

Warto zauważyć, że MSR 19 (wersja z 2011 roku) wchodzi w życie 1 stycznia 2013 roku. Najważniejsze zmiany wynikające z nowelizacji standardu obejmują: eliminację „metody korytarzowej”, zmiany sposobu określania przychodu odsetkowego z aktywów programu oraz rozliczania kosztów obsługi. Więcej informacji można znaleźć w Biuletynie MSSF Deloitte pt. „RMSR zmienia zasady rozliczania świadczeń po okresie zatrudnienia” (nr 6 z września 2011). MSR 8 wymaga ujawnienia wpływu wydanych MSSF, które jeszcze nie weszły w życie. Wobec tego podmioty muszą dokonać oceny wpływu zmodyfikowanego MSR 19 na sprawozdanie finansowe i dokonać odpowiednich ujawnień.

Problematyka dotycząca instrumentów finansowych

Ekspozycja na grecki dług publiczny

W ramach programu Private Sector Involvement w marcu 2012 roku wymieniono greckie obligacje skarbowe na bony wyemitowane przez Europejski Fundusz Stabilności Finansowej i papiery wartościowe zależne od poziomu PKB (w kwietniu 2012 roku przeprowadzono taką samą operację dla obligacji zagranicznych).

Na spotkaniu we wrześniu 2012 roku KI MSSF stwierdził, że obligacje wymienione w marcu 2012 roku należy wyksięgować i zastąpić nowymi, wydanymi w ramach restrukturyzacji zadłużenia, ujętymi jako nowe aktywa.

Na spotkaniu w listopadzie 2012 roku oraz na spotkaniach wcześniejszych Komitet rozważał zastosowanie MSR 39.055 przy określaniu efektywnej stopy procentowej w momencie początkowego ujęcia nowych greckich obligacji skarbowych, co oznaczałoby obliczenie tej stopy na podstawie przepływów pieniężnych uwzględniających poniesione straty kredytowe. Komitet stwierdził, że choć „rzadko zdarza się” by instrument dłużny już przy emisji uwzględniał stratę, jest to „kwestia faktyczna, wymagająca subiektywnej oceny”. Nowe greckie obligacje skarbowe wydane w ramach inicjatywy Private Sector Involvement wymagają testów na utratę wartości na koniec okresu sprawozdawczego. W chwili opracowywania niniejszego materiału rynkowa krzywa dochodu nowych obligacji wyemitowanych w marcu 2012 roku utrzymywała się na poziomie zbliżonym do poziomu z dnia emisji.

Ekspozycja na inne rodzaje długu publicznego strefy euro

W chwili opracowywania niniejszego materiału nie istnieją przesłanki ujęcia utraty wartości długu publicznego innych krajów strefy euro: Portugalii, Włoch, Irlandii i Hiszpanii zgodnie z MSR 39 (lub MSSF 9 „Instrumenty finansowe”).

Ujawnianie długu publicznego strefy euro

Po weryfikacji przeprowadzonej w 2012 roku ESMA zachęca inwestorów do zwiększenia przejrzystości informacji dotyczących:

- jakości informacji ujawnianych w poszczególnych krajach, zwłaszcza ich szczegółowości w odniesieniu do znaczącego zadłużenia publicznego, w tym między innymi ujawnień kwot ekspozycji brutto i netto;
- długu niepublicznego w podziale na rodzaje ujawnianych informacji (obligacje firmowe, bankowe, gminne itp.) z podaniem informacji ilościowych i jakościowych dotyczących ryzyka kredytowego;
- wpływu kredytowych instrumentów pochodnych (np. swapów zabezpieczających przed niewywiązaniem się ze spłaty) wykorzystywanych w zarządzaniu znacznymi ekspozycjami z tytułu instrumentów finansowych – np. rozróżnienia między dodatkowymi ekspozycjami wynikającymi ze sprzedaży instrumentów pochodnych a szacunkowym poziomem zabezpieczenia wynikającym z zakupu kredytowych instrumentów pochodnych.

Wartość godziwa – aktywa i zobowiązania finansowe

Problemy ekonomiczne Grecji i innych krajów doprowadziły do spadku aktywności rynkowej dotyczącej określonych instrumentów finansowych. Wobec tego ponownie znaczenia nabierze kwestia ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych na nieaktywnych rynkach. Poświęcono temu sporo miejsca w MSR 39 i MSSF 13 „Określenie wartości godziwej”, który zawiera wiele wytycznych opracowanych przez Panel Doradców RMSR oraz zawartych w dokumencie „Wytyczne dla personelu RMSR: subiektywna ocena w ustalaniu wartości godziwej instrumentów finansowych na nieaktywnych rynkach” (ang. „IASB Staff Educational Guidance: Using judgement to measure the fair value of financial instruments when markets are no longer active”).

Publikacje RMSR dotyczące tej kwestii:

- zawierają wytyczne dotyczące identyfikacji „wymuszonych” transakcji (oraz transakcji nieopartych o wartość godziwą);
- omawiają dane wsadowe niezbędne przy zastosowaniu techniki wyceny, a w szczególności konieczność uwzględnienia bieżącej oceny rynkowej ryzyka kredytowego (zarówno kontrahenta, jak i własnego) oraz ryzyka płynności - zarówno dla instrumentów pochodnych, jak i niepochodnych, a także
- wyznaczają dopuszczalny zakres stosowania danych pochodzących od maklerów i niezależnych rzeczoznawców przy określaniu wartości godziwej. Ma to szczególne znaczenie w przypadku wygasania aktywności rynkowej i małej ilości danych dotyczących transakcji.

Wytyczne mają również zastosowanie przy ujawnianiu wartości godziwej instrumentów finansowych zgodnie z wymogami MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”. Jednostki sporządzające sprawozdania finansowe muszą również sprawdzić, czy wycena instrumentów pochodnych adekwatnie odzwierciedla ryzyko kredytowe kontrahenta w kontekście możliwego oddziaływania kryzysu strefy euro.

RMSR pracuje obecnie nad materiałem szkoleniowym dotyczącym MSSF 13. Ukazała się właśnie wersja robocza pierwszego rozdziału pt. „Wycena wartości godziwej nienotowanych instrumentów finansowych w ramach MSSF 9 - Instrumenty finansowe”. Choć materiał ten nie stanowi autorytatywnej części literatury, zawiera przydatne wyjaśnienia różnych metod wyceny, które można stosować przy ustalaniu wartości godziwej.

Utrata wartości pozostałych aktywów finansowych

Poza greckimi obligacjami skarbowymi należy również przeprowadzać okresowe testy utraty wartości innych aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływania niepewnych warunków rynkowych. Standardy wymagają testowania na utratę wartości aktywów finansowych wycenianych po koszcie zamortyzowanym zgodnie z MSR 39 lub MSSF 9 oraz dostępnych do sprzedaży (DDS), a także kosztów rozliczanych zgodnie z MSR 39. Jednostki sprawozdawcze powinny wziąć pod uwagę w szczególności:

- Możliwą utratę wartości inwestycji kapitałowych DDS w wyniku pogorszenia się sytuacji na rynkach kapitałowych. Papiery wartościowe DDS tracą wartość na przykład wskutek przedłużającego się spadku jego wartości godziwej poniżej poziomu kosztów. Choć utratę wartości ocenia się indywidualnie dla każdej inwestycji kapitałowej, pogarszająca się sytuacja na niektórych rynkach może być wskaźnikiem utraty wartości papierów wartościowych będących ich podstawą. Jednostki sprawozdawcze powinny zatem zdefiniować w zasadach rachunkowości pojęcia „znaczący” i „długotrwały” i stosować je konsekwentnie w poszczególnych okresach. Warto przy tym zauważyć, że nawet jeżeli jednostka opracuje własne wytyczne, na koniec okresu sprawozdawczego musi wziąć pod uwagę dominujące fakty i okoliczności i posłużyć się subiektywną oceną. Zdaniem KI MSSF zasady rachunkowości dotyczące inwestycji kapitałowych DDS powinny być interpretowane następująco:
 - i. standard nie wymaga, by spadek wartości był jednocześnie „znaczący” i „długotrwały”; utrata wartości może nastąpić, gdy spełniony jest jeden z tych warunków;
 - ii. podstawa stosowania kryterium „znaczący lub długotrwały” to pierwotny koszt w momencie początkowego ujęcia; późniejsza utrata wartości nie oznacza unieważnienia kwoty, na podstawie której testowano utratę wartości danej pozycji;
 - iii. fakt, że spadek wartości inwestycji odzwierciedla ogólną sytuację panującą na danym rynku, nie daje wystarczających podstaw do stwierdzenia, że utrata wartości nie nastąpiła;
 - iv. znaczącego lub długotrwałego spadku wartości nie da się przewyżyć za pomocą prognoz odrodzenia wartości rynkowej, niezależnie od ich orientacyjnych terminów;
 - v. w odniesieniu do papierów wartościowych denominowanych w walutach obcych wartość

„znaczącego lub długotrwałego” spadku wartości należy określić w walucie funkcjonalnej jednostki (ma to szczególne znaczenie w przypadku instrumentów kapitałowych denominowanych w euro, nabywanych przez inwestorów spoza Europy w kontekście relatywnego osłabienia euro w porównaniu z innymi walutami).

Zdaniem ESMA jest to obszar, w którym „europejskie prawodawstwo charakteryzuje się zróżnicowaniem praktyk w zakresie zastosowania pojęć „znaczący i długotrwały”, co podkreśla znaczenie należytego udokumentowania ocen dzięki ujawnieniu odpowiednich informacji.

Jeżeli wartość godziwa instrumentów kapitałowych DDS po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w wyniku finansowym nadal maleje, dalsze spadki ujmują się bezpośrednio w wyniku finansowym. Nie dopuszcza się odwrócenia utraty wartości inwestycji kapitałowych DDS poprzez wynik finansowy. W efekcie późniejszy wzrost wartości godziwej ujmują się w pozostałych całkowitych dochodach.

- Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez spółki dotknięte kryzysem lub udzielone im pożyczki mogą być obciążone większym ryzykiem utraty wartości. Instytucje finansowe mogły np. udzielić kredytów greckim spółkom. Instytucje finansowe i niefinansowe mogły zainwestować w dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmioty działające w krajach najczęściej dotkniętych kryzysem. W obu przypadkach instrumenty te można sklasyfikować w kategoriach kosztów zamortyzowanych (pożyczek i należności lub utrzymywanych do zapadalności) jako DDS (ujmując zmiany wartości godziwej w pozostałych całkowitych dochodach). W obu przypadkach konieczna jest staranna ocena występowania określonych zdarzeń (np. znaczących zmian ratingu kredytowego, niepomyślnych informacji dotyczących emitenta danego instrumentu lub niedotrzymania terminów płatności), które mogą wskazywać na utratę wartości.
- Należności handlowe w gospodarkach dotkniętych kryzysem lub podmiotach znacząco zaangażowanych w działalność na takich rynkach są obciążone większym ryzykiem utraty wartości. Szczególną uwagę należy zwrócić na odzyskiwalność należności przeterminowanych, nawet jeżeli jednostka posiada prawo naliczenia odsetek za zwłokę. Utratę wartości ujmują się, jeżeli nie przewiduje się otrzymania pełnej kwoty umownej lub jeżeli przewiduje się otrzymanie

wpływów pieniężnych, ale po terminie wyznaczonym w umowie i bez odsetek karnych.

Sektor farmaceutyczny jest jednym z tych, w których saldo przeterminowanych należności w krajach strefy euro jest duże i nadal rośnie; niektóre należności są przeterminowane już o trzy lata. Choć wiadomo, że taka sytuacja utrzymuje się w Grecji od ponad dziesięciu lat, w przeszłości kwoty te uznawano za „odzyskiwalne”, ponieważ mają gwarancje rządu greckiego. W obecnej sytuacji to założenie staje się bezpodstawne, a sytuacja może negatywnie wpłynąć również na inne sektory. Rządy niektórych krajów podjęły działania chroniące wierzycieli przed utratą przeterminowanych należności od sektora publicznego. Działania takie należy uwzględnić przy ocenie utraty wartości należności.

Trudna sytuacja nie ogranicza się do krajów strefy euro; podobne sytuacje zdarzają się i w innych gospodarkach. Najnowsze badanie prowadzone w krajach Azji i Pacyfiku dowiodło na przykład, że kontrahenci nie płacą w terminie średnio 30% ogólnej kwoty krajowych faktur B2B. Co więcej, ponad 10% faktur przeterminowanych o trzy miesiące w ogóle nie zostało zapłaconych.

Kwestie płynności

W odpowiedzi na trudną sytuację rynkową niektóre podmioty wyprzedają aktywa i inne prawa w celu utrzymania płynności. Takie działania mogą mieć formę sprzedaży i leasingu zwrotnego, sekurytyzacji i innych sposobów rozdzielnego korzystania ze składników aktywów. W takich przypadkach należy zbadać, czy zostały spełnione kryteria wysięgowania i czy występuje ciągłość zaangażowania jednostki, oznaczająca, że nie całe ryzyko i nie wszystkie korzyści zostały przekazane wraz ze składnikiem aktywów.

Wpływ na rachunkowość zabezpieczeń

Obecna niepewna sytuacja rynkowa może bardzo znacząco oddziaływać na (a) możliwość stosowania rachunkowości zabezpieczeń i (b) jej wpływ na wynik finansowy.

- Należy rozważyć, czy prognozowane transakcje stanowiące przedmiot zabezpieczenia są nadal „wysoko prawdopodobne”. Podmiot może zmienić plany dotyczące zakupów, sprzedaży lub plany i możliwości przenoszenia spłat zadłużenia na przyszłe okresy. Możliwości nabywcze i kredytowe kontrahentów i klientów również mogą ulec zmianie. Jeżeli na przykład podmiot gospodarczy sprzedawał towar klientom w Grecji lub zaciągał kredyty w greckich bankach i fakt

ten stanowi podstawę oceny prawdopodobieństwa sprzedaży lub spłat odsetek, tego rodzaju relacje zabezpieczające wymagają wnikliwej analizy.

- Należy przeanalizować wpływ utraty wartości na efektywność zabezpieczeń. Przykładowo przepływy pieniężne z należności lub papierów dłużnych zabezpieczone od ryzyka odsetkowego lub kursowego nie mogą stanowić elementu oceny efektywności zabezpieczenia, jeżeli jednostka nie przewiduje ich odzyskania.
- Należy starannie rozważyć wpływ ryzyka kredytowego i płynności na ocenę efektywności zabezpieczeń, ponieważ oba te rodzaje ryzyka mogą być źródłem ich nieefektywności. Taka sytuacja może być szczególnie trudna dla podmiotów posiadających instrumenty zabezpieczające w osłabionych instytucjach finansowych bez odpowiedniego zabezpieczenia, jak również w przypadku posiadania takich instrumentów, jeżeli kontrahenci to banki działające w innych krajach strefy euro lub gospodarkach przeżywających problemy (ponieważ wartość godziwa takich instrumentów może znacząco spaść wskutek obaw dotyczących ich ryzyka kredytowego).

Podział zobowiązań finansowych na długoterminowe i krótkoterminowe

Zobowiązania klasyfikuje się jako krótkoterminowe, jeśli jednostce nie przysługuje bezwarunkowe prawo odroczenia ich rozliczenia na okres co najmniej 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego. Ze względu na trudne warunki rynkowe panujące w wielu krajach rośnie ryzyko naruszenia warunków umów (np. przez nieosiągnięcie oznaczonego poziomu zysków lub pokrycia spłat odsetek). Jeżeli taka sytuacja wystąpi na koniec lub przed końcem okresu sprawozdawczego, a wskutek tego wierzyciel ma prawo zażądać spłaty w terminie 12 miesięcy od jego zakończenia, zobowiązanie klasyfikuje się jako krótkoterminowe. Uchylenie takiego prawa lub renegotjowanie warunków spłaty po zakończeniu okresu sprawozdawczego nie ma wpływu na klasyfikację zobowiązania jako krótkoterminowego, ale odpowiednią informację o takim fakcie należy ujawnić jako zdarzenie niepowodujące korekty, występujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego.

Renegocjowanie zobowiązań (i aktywów) finansowych

Trudności finansowe doświadczane przez rosnącą liczbę firm zwiększają liczbę renegocjowanych kredytów (np. przesunięcie terminów wymagalności, zmiana sposobu zabezpieczenia, redukcja kuponu lub złagodzenie warunków spłaty). Wobec tego konieczna jest ocena wpływu zmian w relacji z wierzycielem, tj. stwierdzenie, czy negocjacje prowadzą do modyfikacji, czy do rozwiązania umowy. Jeżeli wskutek tego powstaje inny instrument, rozlicza się go jako umorzenie pierwotnej wierzytelności i ujęcie nowej, co wpływa na wynik finansowy. Jeżeli występuje restrukturyzacja w formie emisji papierów wartościowych, które przejmuje wierzyciel, stosuje się wytyczne zawarte w KIMSF 19 „Regulowanie zobowiązań finansowych przy pomocy instrumentów kapitałowych”. Podobne zasady dotyczą renegocjowania aktywów finansowych. Najważniejszą kwestią jest to, czy negocjacje takie skutkują ustaleniem warunków istotnie różniących się od poprzednich. W takim przypadku wyśięgowuje się stary składnik aktywów i zastępuje go nowym. ESMA podkreśla, że złożony charakter transakcji przekazania instrumentów kapitałowych wymaga ujawnienia dodatkowych informacji zgodnie z MSSF 7.42A-42H. Związane z tym wymogi wchodziły w życie w 2012 roku.

Gwarancje

W związku ze wzrostem ryzyka gospodarczego kontrahenci mogą żądać gwarancji finansowych. Może to mieć szczególne znaczenie w przypadku jednostkowego sprawozdania finansowego jednostki dominującej udzielającej gwarancji finansowych wierzycielowi w związku z kredytowaniem jednostki zależnej. Jeżeli nastąpiła zmiana prawdopodobieństwa honorowania takiej gwarancji, należy ją uwzględnić w wycenie.

Ujawnienia dotyczące instrumentów finansowych

MSSF 7 przedstawia szczegółowe wymogi dotyczące ujawniania:

- ryzyka kredytowego,
- ryzyka płynności,
- ryzyka rynkowego.

Niepewna sytuacja finansowa, szczególnie w strefie euro lub w firmach zaangażowanych we współpracę z tą strefą, może przyczynić się do wzrostu niektórych lub wszystkich rodzajów ryzyka. W takim przypadku może zająć konieczność ujawnienia dodatkowych informacji. Na przykład MSSF 7 wymaga od jednostek analizy nowych informacji przekazanych kierownictwu i wpływu ich przekazania na zgodność z wymogami MSSF 7. Standard

ESMA zauważa, że „wskutek kryzysu finansowego przejrzystość informacji dotyczących instrumentów finansowych wypuszczanych na rynek stała się podstawowym priorytetem dla inwestorów, emitentów i regulatorów. Podstawowe elementy obejmują szczegółowe, obszerne ujawnienia dotyczące znaczących ekspozycji w odniesieniu do wszystkich instrumentów finansowych obciążonych ryzykiem (nie tylko długu publicznego) oraz wyjaśnienie charakteru tego ryzyka.”

wymaga również ujawnienia dodatkowych danych w sytuacjach występowania znaczącego ryzyka oraz informacji dotyczących zarządzania tym ryzykiem.

Rosnąca niepewność dotycząca możliwości spłaty zadłużenia zwiększa popularność zastawów i zabezpieczeń. MSSF 7 omawia informacje, jakie należy ujawnić w stosunku do ujmowanych w bilansie aktywów stanowiących przedmiot zastawu lub zabezpieczenia. Ujawnienie zakresu zastawu lub zabezpieczenia stanowi przedmiot rosnącego zainteresowania regulatorów i innych użytkowników sprawozdania finansowego, bo umożliwia ocenę rzetelności bilansu sporządzonego przez firmę. Jeżeli chodzi o ryzyko płynności, MSSF 7 wymaga opisu sposobów zarządzania nim.

Jeżeli chodzi o ryzyko rynkowe, MSSF 7 wymaga przeprowadzenia analizy wrażliwości w oparciu o „uzasadnione możliwe wahania zmiennej ryzyka”. Jednostki sprawozdawcze muszą przeanalizować znaczenie terminu „uzasadniony” w bieżących warunkach rynkowych. Na przykład biorąc pod uwagę wpływ kryzysu panującego w Grecji, Hiszpanii i Włoszech na rynkach kapitałowych jednostka może ocenić, czy analiza wrażliwości dotycząca inwestycji kapitałowych DDS odpowiednio odzwierciedla „uzasadnione” możliwości. Wahania cen na innych rynkach – np. na rynku walutowym czy towarowym - również mogą wymuszać weryfikację dokładności odzwierciedlenia prawdopodobnych zdarzeń w analizie wrażliwości. MSSF 7 wymaga również ujawnienia niespłaconych wymagalnych kredytów oraz innych naruszeń umów kredytowych (np. zobowiązań), w tym informacji, czy naruszenie to zostało naprawione, czy wynegocjowano nowe warunki umowy przed datą zatwierdzenia sprawozdania finansowego. Ponadto w przypadku występowania znaczących źródeł niepewności i dokonywania znaczących subiektywnych ocen w procesie stosowania przyjętych przez jednostkę zasad rachunkowości MSR 1 wymaga ujawnienia np. ocen dotyczących identyfikacji i wyceny utraty wartości aktywów finansowych. Specjalny zespół ds. ujawnień przy Radzie Stabilizacji Finansowej (Financial Stability Board's Enhanced Disclosure Task Force - EDTF) wydał zalecenia dotyczące poprawy jakości informacji dotyczących ryzyka ujawnianych przez banki. Więcej informacji można znaleźć w publikacji Deloitte „Promoting stability – Insights into new recommendations for banks' risk disclosures”.

Ogólne warunki ujawniania informacji

Ujawnienia nabierają szczególnego znaczenia w niepewnej sytuacji rynkowej. Regulatorzy, np. ESMA, podkreślają znaczenie dodatkowych ujawnień, w szczególności dotyczących aktywów finansowych, utraty wartości, programów emerytalnych i rezerw.

Należy starannie przeanalizować ogólne regulacje dotyczące ujawnień, takie jak wymogi:

- MSR 1 dotyczące ujawniania informacji o celach jednostki, zasadach i procesach zarządzania kapitałem. Wymogi dotyczące ujawnienia zakresu przestrzegania zewnętrznie narzuconych wymogów kapitałowych mogą mieć szczególne znaczenie dla instytucji finansowych;
- MSR 1 dotyczące ujawniania informacji o założeniach dotyczących znaczących przyczyn niepewności szacunków oraz subiektywnych ocen dokonanych w procesie stosowania przyjętych zasad rachunkowości. Założenia te i oceny mogą nabrać znaczenia w warunkach niepewności gospodarczej lub mogą ulec zmianie, jeżeli model działalności firmy zostanie zmodyfikowany pod naciskiem okoliczności.
- MSR 10 „Zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego” dotyczących ujawnienia znaczących zdarzeń występujących po zakończeniu okresu sprawozdawczego. W obecnych warunkach ekonomicznych zdarzenia niepowodujące konieczności korekty, takie jak rozpoczęcie znaczącego programu restrukturyzacji, zbycie aktywów czy znaczące zmiany cen aktywów mogą występować częściej.

Poza wymogami zawartymi w MSSF również przepisy i regulacje lokalne (np. Regulacja S-K wydana przez Nowojorską Giełdę Papierów Wartościowych czy unijna Dyrektywa dotycząca przejrzystości w kształcie przyjętym przez kraje członkowskie) wymagają ujawnienia informacji o ryzyku, na jakie narażona jest jednostka sprawozdawcza. W obecnych warunkach gospodarczych należy zastanowić się, czy nie pojawiły się nowe rodzaje ryzyka lub czy już występujące ryzyko nie uległo nasileniu.

Sprawozdanie zarządu

Niepewność gospodarcza uwypatnia znaczenie wyjaśnienia wpływu tego rodzaju zdarzeń na działalność i wyniki jednostki. Dlatego tak istotne jest zachowanie spójności sprawozdania zarządu z opisem zdarzeń i warunków przedstawionym w sprawozdaniu finansowym, co ułatwia wyjaśnienie charakteru występującego ryzyka i innych kluczowych czynników kształtujących wynik finansowy i sytuację firmy. Deloitte wydał analizę brytyjskiego systemu sprawozdawczości finansowej pt. „Joined up writing – Surveying annual reports”. Zauważa się w niej, że „raporty roczne muszą zawierać znaczącą treść, odznaczającą się spójnością i logiką wyводу. Z analizy wynika, że najlepsze umożliwiają proste wyjaśnienie przyjętego modelu działalności, osiągniętych wyników oraz planów i zamierzeń strategicznych firmy udziałowcom, interesariuszom i innym użytkownikom sprawozdania finansowego. Z badania wynika, że choć jakość sprawozdawczości finansowej znacząco się poprawiła, wciąż pozostaje wiele do zrobienia w zakresie logicznego powiązania sprawozdania finansowego ze sprawozdaniem zarządu.

Przegląd nowych i zmienionych MSSF

W tym rozdziale przedstawiamy:

- przegląd nowych i zmienionych MSSF obowiązujących w odniesieniu do sprawozdań finansowych za rok zakończony 31 grudnia 2012;
- przegląd nowych i zmienionych MSSF, które nie weszły jeszcze w życie, ale dopuszczono ich wcześniejsze zastosowanie w odniesieniu do roku finansowego zakończonego 31 grudnia 2012. Należy ponadto przeanalizować i przedstawić potencjalne skutki zastosowania nowych i zmienionych MSSF wydanych przez RMSR po 30 listopada 2012 roku, ale przed wydaniem sprawozdania finansowego. Konieczna jest również analiza wpływu przyjętych lokalnie regulacji, prowadzonych procesów regulacyjnych i prawnych na możliwość wcześniejszego zastosowania MSSF przez daną jednostkę.

Wszystkie niżej wymienione biuletyny można znaleźć na stronie:

http://www.deloitte.com/view/pl_PL/pl/publikacje/biuletyny/biuletynmssf/index.htm

Zmiany do MSSF obowiązujące w UE odniesieniu do sprawozdań finansowych za rok zakończony 31 grudnia 2012

Zmiany do MSSF	Obowiązuje w stosunku do okresów rocznych rozpoczynających się (lub po tej dacie) w UE	Zastosowanie	Nr Biuletynu MSSF
Zmiany do MSSF 7 dotyczące ujawnień w zakresie przekazania aktywów finansowych	1 lipca 2011 r.	Nie ma obowiązku ujawnienia informacji wymaganych w zmianach w odniesieniu do okresów rozpoczynających się przed datą zastosowania zmian po raz pierwszy.	10/2010 (październik 2010)

Zmiana do MSSF 7 dotycząca ujawniania informacji o przekazaniu aktywów finansowych

Zmiana do MSSF 7 zwiększa wymogi dotyczące ujawniania informacji o transakcjach przekazania aktywów finansowych. Jej celem jest zwiększenie przejrzystości informacji o ryzyku transakcji związanych z przekazaniem aktywów finansowych, w których strona przekazująca zachowuje pewien stopień zaangażowania w dany składnik aktywów.

Nowe i zmienione MSSF z możliwością wcześniejszego zastosowania

Niżej przedstawione nowe i zmienione MSSF, zatwierdzone do stosowania w UE, nie obowiązują w odniesieniu do roku finansowego zakończonego 31 grudnia 2012 roku, ale istnieje możliwość ich wcześniejszego zastosowania. Paragraf 30 MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów” wymaga od jednostek sprawozdawczych uwzględnienia i ujawnienia potencjalnych skutków wprowadzenia nowych i zmienionych MSSF, które zostały wydane, ale jeszcze nie weszły w życie. Poniższa lista została opracowana na dzień 4 kwietnia 2013 roku. Należy ujawnić również potencjalny wpływ zastosowania nowych i zmienionych MSSF wydanych przez RMSR po tej dacie, ale przed wydaniem sprawozdania finansowego.

Nowe i zmienione MSSF dotyczące konsolidacji, wspólnych ustaleń umownych, jednostek stowarzyszonych i ujawniania informacji	Obowiązuje w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się (lub po tej dacie) w UE	Zastosowanie	Nr Biuletynu MSSF
MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”	1 stycznia 2014 r.	Retrospektywne, zgodnie z określonymi zasadami okresu przejściowego. Dopuszcza się wcześniejsze zastosowanie pod warunkiem jednoczesnego wprowadzenia MSSF 11, MSSF 12 i MSR 27 (wersja z 2011 r.).	5/ 2011 (czerwiec 2011)
MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”	1 stycznia 2014 r.	Retrospektywne, zgodnie z określonymi zasadami okresu przejściowego. Dopuszcza się wcześniejsze zastosowanie pod warunkiem jednoczesnego wprowadzenia MSSF 11, MSSF 12, MSR 27 (wersja z 2011 r.) i MSR 28 (wersja z 2011 r.).	5/ 2011 (czerwiec 2011)
MSSF 12 „Ujawnienie informacji na temat udziałów w innych jednostkach”	1 stycznia 2014 r.	Retrospektywne, zgodnie z określonymi zasadami okresu przejściowego. Zachęca się jednostki sprawozdawcze do ujawniania informacji wymaganych przez MSSF 12 przed datą jego wejścia w życie (okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2013 r. lub po tej dacie).	5/ 2011 (czerwiec 2011)
Zmiany do MSSF 10, MSSF 11 i MSSF 12 – wyjaśnienia na temat okresów przejściowych	1 stycznia 2014 r.	Zmiany precyzują określone wymogi dotyczące okresu przejściowego przy zastosowaniu MSSF 10, MSSF 11 i MSSF 12 po raz pierwszy.	4/2012 (wrzesień 2012)

Nowe i zmienione MSSF dotyczące konsolidacji, wspólnych ustaleń umownych, jednostek stowarzyszonych i ujawniania informacji	Obowiązuje w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się (lub po tej dacie) w UE	Zastosowanie	Nr Biuletynu MSSF
MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe” (wersja z 2011 r.)	1 stycznia 2014 r.	Retrospektywne. Dopuszcza się wcześniejsze zastosowanie pod warunkiem jednoczesnego wprowadzenia MSSF 11, MSSF 12, MSR 28 (wersja z 2011 r.).	5/ 2011 (czerwiec 2011)
MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsiębiorstwach” (wersja z 2011 r.)	1 stycznia 2014 r.	Retrospektywne. Dopuszcza się wcześniejsze zastosowanie pod warunkiem jednoczesnego wprowadzenia MSSF 11, MSSF 12, MSR 27 (wersja z 2011 r.).	5/ 2011 (czerwiec 2011)
MSSF 13 „Określenie wartości godziwej”	1 stycznia 2013 r.	Prospektywne. Wymogów dotyczących ujawnień nie trzeba stosować do danych porównawczych za okresy przed zastosowaniem MSSF 13 po raz pierwszy.	6/ 2011 (wrzesień 2011)
Zmiany do MSR 12 Podatek odroczone: realizacja wartości aktywów	1 stycznia 2013 r.	Retrospektywne	2/2011 (luty 2011)
MSR 19 „Świadczenia pracownicze” (wersja z 2011 r.)	1 stycznia 2013 r.	Retrospektywne, ze specjalnymi postanowieniami przejściowymi.	6/2011 (wrzesień 2011)
MSSF 1 dotycząca pożyczek rządowych	1 stycznia 2013 r.	Retrospektywne	3/2012 (sierpień 2012)
Zmiany do MSSF 1 dotyczące działalności w warunkach hiperinflacji	1 lipca 2011 r.	Retrospektywne	2/2011 (luty 2011)
Zmiany do MSSF 1 dotyczące eliminacji sztywnych terminów dla jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy	1 lipca 2011 r.	Retrospektywne	2/2011 (luty 2011)
MSSF 7 dotycząca ujawniania informacji o kompensacie aktywów i zobowiązań finansowych	1 stycznia 2013 r.	Retrospektywne	2/2012 (lipiec 2012)
MSR 1 dotycząca prezentacji pozycji pozostałych całkowitych dochodów	1 lipca 2012 r.	Retrospektywne	6/2011 (wrzesień 2011)

Nowe i zmienione MSSF dotyczące konsolidacji, wspólnych ustaleń umownych, jednostek stowarzyszonych i ujawniania informacji	Obowiązuje w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się (lub po tej dacie) w UE	Zastosowanie	Nr Biuletynu MSSF
MSR 32 dotycząca kompensaty aktywów i zobowiązań finansowych	1 stycznia 2014 r.	Retrospektywne	2/2012 (lipiec 2012)
Cykl dorocznych poprawek do MSSF za okres 2009-2011	1 stycznia 2013 r.	Retrospektywne	3/2012 (sierpień 2012)
KIMSF 20 „Koszty zbierania nadkładu w fazie produkcji w kopalniach odkrywkowych”	1 stycznia 2013 r.	Stosuje się do kosztów usuwania nadkładu na etapie produkcji poniesionych w momencie rozpoczęcia najwcześniejszego prezentowanego okresu lub po tej dacie, zgodnie z określonymi warunkami przejściowymi	8/2011 (grudzień 2011)

Niżej przedstawione nowe i zmienione MSSF nie zostały jeszcze na dzień 4 kwietnia 2013 r. zatwierdzone do stosowania w UE.

Nowe i zmienione MSSF dotyczące konsolidacji, wspólnych ustaleń umownych, jednostek stowarzyszonych i ujawniania informacji	Obowiązuje w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się (lub po tej dacie) wg RMSR	Zastosowanie	Nr Biuletynu MSSF
MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z późniejszymi zmianami	1 stycznia 2015 r.	Retrospektywne, zgodnie z określonymi zasadami okresu przejściowego.	10/2009 (listopad 2009) 10/2010 (listopad 2010) 02/2012 (lipiec 2012)
Zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 27 dotyczące jednostek inwestycyjnych	1 stycznia 2014 r.	Retrospektywne, zgodnie z określonymi zasadami okresu przejściowego.	Zostanie opublikowany w najbliższym czasie

Nowy MSSF dotyczący instrumentów finansowych MSSF 9 „Instrumenty finansowe” (wydany w 2009 r. i uzupełniony w 2010 r.)

MSSF 9 (w wersji pierwotnej z 2009 roku) wprowadza nowe regulacje dotyczące klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych. Zgodnie z tym standardem, wszystkie aktywa finansowe wchodzące obecnie w zakres MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” będą wyceniane po koszcie zamortyzowanym lub w wartości godziwej. Instrument dłużny, który: (i) utrzymywany jest w ramach modelu biznesowego ukierunkowanego na pozyskiwanie umownych przepływów pieniężnych, (ii) generuje umowne przepływy pieniężne wyłącznie w formie spłat kapitału i odsetek wycenia się po koszcie zamortyzowanym. Wszystkie inne instrumenty dłużne wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy (WGPWF). W określonych warunkach wycena w wartości godziwej może być rozwiązaniem alternatywnym do wyceny po koszcie zamortyzowanym.

Wszystkie inwestycje kapitałowe wchodzące w zakres MSR 39 wycenia się w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, zaś zyski i straty ujmuje w wyniku finansowym. Jeżeli inwestycja kapitałowa nie jest przeznaczona do obrotu, w momencie jej początkowego ujęcia można podjąć nieodwracalną decyzję dotyczącą jej wyceny w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (WGPCD). W takim przypadku w wyniku finansowym ujmuje się tylko dywidendę.

W roku 2010 nastąpiło uzupełnienie MSSF 9 o nowe regulacje w odniesieniu do zobowiązań finansowych. Uzupełniona wersja standardu zawiera nowe wymogi dotyczące klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych oraz wymogów dotyczących usuwania z bilansu. Duża zmiana w porównaniu z MSR 39 dotyczy prezentacji zmian wartości godziwej zobowiązania finansowego (sklasyfikowanego do wyceny w WGPWF), którą można przypisać zmianom ryzyka kredytowego tego zobowiązania. Zgodnie z MSSF 9 zmianę wartości godziwej zobowiązań finansowych sklasyfikowanych jako WGPWF, przypisywaną zmianom ryzyka kredytowego tego zobowiązania, prezentuje się w pozostałych całkowitych dochodach, chyba że prezentacja skutków zmian ryzyka kredytowego tego zobowiązania w pozostałych całkowitych dochodach spowodowałaby wystąpienie lub zwiększenie niedopasowania księgowego w wyniku finansowym. Zmian wartości godziwej przypisywanych do ryzyka kredytowego zobowiązania nie przenosi się następnie na wynik finansowy. Zgodnie z MSR 39

cała kwota odpowiadająca zmianie wartości godziwej zobowiązania finansowego sklasyfikowanego jako WGPWF jest prezentowana w wyniku finansowym.

W grudniu 2011 roku RMSR wydała zmiany do MSSF 9 i MSSF 7. Odraczają one datę wejścia w życie MSSF 9 z 1 stycznia 2013 na 1 stycznia 2015 roku (wersja wg RMSR) z możliwością wcześniejszego zastosowania. Modyfikacje dotyczą również wymogów okresu przejścia z MSR 39 na MSSF 9. Obecnie standard jeszcze nie został zatwierdzony do stosowania w UE.

Rada nadal prowadzi prace w ramach II i III etapu projektu poświęconego instrumentom finansowym, obejmujące utratę wartości i rachunkowość zabezpieczeń. Rozważa się również wprowadzenie do MSSF 9 pewnych zmian dotyczących klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych. Osoby sporządzające sprawozdania finansowe powinny być na bieżąco zorientowane w stanie prac w odniesieniu do ewentualnej możliwości wcześniejszego zastosowania MSSF 9.

Nowe i znowelizowane MSSF dotyczące konsolidacji, wspólnych ustaleń umownych, jednostek stowarzyszonych i ujawniania informacji.

W roku 2011 RMSR wydała pakiet pięciu standardów dotyczących konsolidacji, wspólnych ustaleń umownych, jednostek stowarzyszonych i ujawniania informacji. W skład pakietu wchodziły MSSF 10, MSSF 11, MSSF 12, MSR 27 (wersja z 2011 roku) i MSR 28 (wersja z 2011 roku).

Standardy z pakietu wchodzą w życie w UE w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie. Jeżeli jednostka ma zamiar skorzystać z możliwości wcześniejszego zastosowania, zobowiązana jest zastosować jednocześnie wszystkie pięć standardów z pakietu.

MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”

MSSF 10 zastępuje część MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe” poświęconą sprawozdaniom skonsolidowanym oraz SKI-12 „Konsolidacja – jednostki specjalnego przeznaczenia”.

Najważniejsze zmiany wprowadzone w MSSF 10:

- Podstawą konsolidacji wszystkich jednostek jest tylko jedno kryterium: kryterium kontroli. Zmiana ta eliminuje niespójność między poprzednią wersją MSR 27 a SKI-12 (w MSR powoływano się na koncepcję kontroli, zaś w SKI - na ryzyko i korzyści).

- Opracowano ulepszoną definicję kontroli, eliminującą niezamierzone niedociągnięcia definicji z MSR 27. Nowa definicja obejmuje trzy elementy: (a) władzę nad podmiotem inwestycji, (b) ekspozycję na lub prawa do zmiennych zwrotów z tytułu zaangażowania w podmiocie inwestycji oraz (c) zdolność wykorzystania władzy do wpływania na wielkość zwrotów generowanych przez podmiot inwestycji.
 - MSSF 10 wymaga, by przy ocenie kontroli nad podmiotem inwestycji inwestor skupiał się na działaniach, które znacząco oddziałują na zwroty z inwestycji („odpowiednie działania”), a nie tylko na polityce finansowej i zasadach prowadzenia działalności.
 - MSSF 10 zastępuje termin „korzyści” terminem „zwroty z inwestycji”, wyjaśniając, iż zwroty z inwestycji mogą być zarówno korzystne jak i niekorzystne.
 - MSSF 10 wyjaśnia, że między „władzą” a „zwrotami z inwestycji” musi zachodzić związek.
 - Standard wymaga, by przy ocenie kontroli uwzględnić tylko znaczące prawa (tj. takie, które uprawniony może faktycznie wykonać). Aby dane prawo było znaczące, musi być wykonywalne w chwili podejmowania decyzji dotyczących odpowiednich działań.
- MSSF 10 wprowadza wytyczne, ułatwiające ocenę, czy inwestor kontroluje podmiot inwestycji w skomplikowanych sytuacjach. Wytyczne te obejmują:
 - wskazówki dotyczące sytuacji, gdy inwestor posiadający mniej niż 50% praw głosu w podmiocie inwestycji sprawuje nad tym podmiotem kontrolę (taką sytuację nazywa się kontrolą faktyczną);
 - wskazówki dotyczące sytuacji, gdy osoba odpowiedzialna za podejmowanie decyzji jest szefem lub agentem innego podmiotu. Osoba odpowiedzialna za podejmowanie decyzji, która może decydować o odpowiednich działaniach podmiotu inwestycji, nie sprawuje kontroli nad tą jednostką, jeżeli jest tylko agentem;
 - wskazówki dotyczące sytuacji, w której grupa aktywów i zobowiązań podmiotu inwestycji (tj. część jego przedsiębiorstwa) uznawana jest za oddzielną jednostkę przy ustalaniu, czy stanowi ona

jednostkę zależną inwestora. MSSF 10 stanowi, że część przedsiębiorstwa podmiotu inwestycji można dla celów konsolidacji potraktować jako odrębną jednostkę, jeżeli jej „celowość” sprawia, iż w kategoriach ekonomicznych odróżnia się od reszty przedsiębiorstwa.

MSSF 10 nie dostarcza wyraźnych progów, kiedy inwestor powinien konsolidować podmiot inwestycji, a kiedy nie.

Zastosowanie tego standardu wymaga dokonania znaczących ocen subiektywnych w wielu aspektach.

Standard wymaga od inwestorów dokonania ponownej oceny kontroli sprawowanej nad podmiotem inwestycji w momencie przejścia na MSSF 10. Ogólnie obowiązuje zastosowanie retrospektywne z pewnymi ograniczonymi postanowieniami przejściowymi.

Większość wymogów dotyczących sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie uległa zmianie w porównaniu z MSR 27.

MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”

MSSF 11 zastępuje MSR 31 „Udziały we wspólnych przedsięwzięciach” i SKI-13 „Jednostki współkontrolowane – niepieniężny wkład wspólników”. Nowy standard omawia klasyfikację wspólnych ustaleń umownych w sytuacji współkontroli sprawowanej przez kilka stron. Definiuje on dwa typy ustaleń umownych: wspólne działania i wspólne przedsięwzięcia. Typy te różnią się prawami i obowiązkami stron ustalonymi w ramach postanowień umownych.

Rodzaj wspólnego ustalenia umownego	Cechy	Rozliczanie zgodnie z MSSF 11
Rozliczanie zgodnie z MSSF 11	Uczestnicy wspólnego przedsięwzięcia mają prawo do aktywów netto przedsiębiorstwa.	Metodą praw własności – nie dopuszcza się stosowania konsolidacji proporcjonalnej
Wspólne działanie	Uczestnicy wspólnego działania mają prawo do aktywów i obowiązek regulowania zobowiązań przedsiębiorstwa.	Każdy uczestnik wspólnego działania ujmuje swój udział w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach.

Zgodnie z MSSF 11 istnienie oddzielnej jednostki nie jest już wystarczającym warunkiem klasyfikacji wspólnego ustalenia umownego jako wspólnego przedsięwzięcia. Warunek taki miał podstawowe znaczenie dla określenia istnienia wspólnie kontrolowanej jednostki zgodnie z MSR 31.

Nowy standard wprowadza zatem następujące zmiany:

- jednostkę wspólnie kontrolowaną rozliczaną metodą praw własności zgodnie z MSR 31 klasyfikuje się zwykle jako wspólne działanie;
- jednostkę wspólnie kontrolowaną rozliczaną metodą proporcjonalną zgodnie z MSR 31 klasyfikuje się zwykle jako wspólne przedsięwzięcie i należy ją rozliczać metodą praw własności. MSSF 11 wymaga retrospektywnego zastosowania i wprowadza określone postanowienia przejściowe.

MSSF 12 „Ujawnianie udziałów w innych jednostkach”

MSSF 12 to standard regulujący kwestie ujawniania informacji, mający zastosowanie do jednostek posiadających udziały w spółkach zależnych, wspólnych ustaleniach umownych, jednostkach stowarzyszonych lub niekonsolidowanych jednostkach strukturyzowanych. Nowy standard określa cele ujawniania informacji i minimalny zakres ujawnień, które jednostki muszą przedstawić by osiągnąć te cele. Według MSSF 12 jednostka powinna ujawnić informacje, które pomogą użytkownikom sprawozdania finansowego dokonać oceny charakteru i rodzajów ryzyka związanego z posiadaniem udziałów w innych jednostkach oraz wpływu tych udziałów na sprawozdanie finansowe. Wymogi dotyczące ujawnień zawarte w standardzie są szersze od obecnie obowiązujących.

Zmiany do MSSF 10, MSSF 11 i MSSF 12 – postanowienia przejściowe

Zmiany polegają na dopracowaniu pewnych postanowień przejściowych dotyczących stosowania MSSF 10, MSSF 11 i MSSF 12 po raz pierwszy. Treść poprawek:

- Wyjaśnia się, że „data pierwszego zastosowania” MSSF 10 oznacza rozpoczęcie rocznego okresu sprawozdawczego, w którym standard ten zastosowano po raz pierwszy.
- Przedstawia się sposób retrospektywnej korekty okresów porównawczych, jeżeli na dzień pierwszego zastosowania MSSF 10 wyciągnięto inne wnioski niż przy stosowaniu MSR 27/SKI-12.

- W przypadku utraty współkontroli nad przedmiotem inwestycji w trakcie okresu porównawczego (np. wskutek zbycia) potwierdza się, że nie ma konieczności retrospektywnego korygowania danych porównawczych (nawet gdyby zastosowanie MSSF 10 doprowadziło do odmiennych wniosków w sprawie konsolidacji niż MSR 27/SKI-12).

- Jeżeli po dostosowaniu do wymogów MSSF 10 jednostka sprawozdawcza stwierdzi, że powinna skonsolidować podmiot inwestycji, który poprzednio nie podlegał konsolidacji, standard wymaga zastosowania rachunkowości przejęcia zgodnie z MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć” do wyceny aktywów, zobowiązań i udziałów niesprawujących kontroli w podmiocie inwestycji na dzień uzyskania nad nim kontroli (zgodnie z wymogami MSSF 10). Korekty precyzują, którą wersję MSSF 3 należy stosować do określonych scenariuszy.

- Zmiany wprowadzają dodatkowe zwolnienia przejściowe, ograniczając wymóg prezentacji skorygowanych danych porównawczych do okresu bezpośrednio poprzedzającego datę pierwszego zastosowania. Eliminuje się również wymóg prezentacji danych porównawczych dotyczących ujawnień informacji o niekonsolidowanych jednostkach strukturyzowanych za okresy poprzedzające pierwszy okres roczny, w którym zastosowano MSSF 12.

- Zmiany wchodzi w życie w tym samym terminie, co MSSF 10, MSSF 11 i MSSF 12 tj. 1 stycznia 2014 roku (w UE) dla jednostek rozliczających się zgodnie z rokiem kalendarzowym.

Zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 27 dotyczące jednostek inwestycyjnych

Zmiany do MSSF 10 wprowadzają zwolnienie z konsolidacji jednostek zależnych od jednostek inwestycyjnych, z wyjątkiem sytuacji, gdy tego rodzaju jednostki zależne świadczą usługi związane z działalnością inwestycyjną takiej jednostki. Zgodnie ze zmianami do MSSF 10 jednostka inwestycyjna musi wyceniać udziały w swoich jednostkach zależnych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Aby zakwalifikować się jako jednostka inwestycyjna, podmiot musi spełnić określone kryteria. W szczególności musi:

- pozyskiwać fundusze od jednego lub kilku inwestorów dla celów świadczenia im profesjonalnych usług zarządzania inwestycjami,

- zobowiązać się wobec tych inwestorów do inwestowania powierzonych funduszy wyłącznie w celu generowania zwrotów z tytułu przyrostu wartości kapitału, dochodu odsetkowego lub z obu tych źródeł,
- wyceniać wyniki zasadniczo wszystkich inwestycji w wartości godziwej.

W związku z tym wprowadzono zmiany do MSSF 12 i MSR 27 (wersja z 2011 roku) obejmujące nowe wymogi dotyczące ujawniania informacji przez jednostki inwestycyjne. Zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 27 (wersja z 2011 roku) obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku (w wersji wg RMSR) z możliwością wcześniejszego zastosowania. Zmiany na chwilę obecną jeszcze nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE.

Nowy MSSF dotyczący wyceny w wartości godziwej MSSF 13 „Określenie wartości godziwej”

MSSF 13 to ujednolicone źródło wytycznych w zakresie wyceny w wartości godziwej oraz ujawnień dotyczących tego rodzaju wyceny. Standard ten nie zmienia wymogów określających, jakie pozycje należy wyceniać lub ujawniać w wartości godziwej. Definiuje on pojęcie wartości godziwej, określa zasady jej wyceny oraz wymogi dotyczące ujawniania informacji o takiej wycenie. Zakres MSSF 13 jest szeroki; stosuje się go zarówno do instrumentów finansowych, jak i innego rodzaju pozycji, których wycena lub ujawnianie w wartości godziwej jest wymagana lub dopuszczana przez inne standardy, z wyjątkiem specyficznych sytuacji. Wymogi dotyczące ujawnień zawarte w MSSF 13 są szersze niż te zawarte w obecnie obowiązujących standardach. Na przykład ujawnienia ilościowe i jakościowe oparte o trzystopniową hierarchię wartości godziwej, obecnie wymagane wyłącznie w odniesieniu do instrumentów finansowych przez MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji” będą dotyczyły wszystkich aktywów i zobowiązań wchodzących w zakres MSSF 13. MSSF 13 obowiązuje w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie z możliwością wcześniejszego zastosowania. Standard należy stosować prospektywnie od początku okresu rocznego, w którym zastosowano go po raz pierwszy. Nie ma obowiązku stosowania wymogów dotyczących ujawnień zawartych w MSSF 13 w stosunku do danych porównawczych za okresy poprzedzające zastosowanie standardu po raz pierwszy.

Zmiany do MSR 12 dotyczące odroczonego podatku i realizacji wartości aktywów

Zmiany do MSR 12 umożliwiają odejście od zasady, że wycena odroczonego podatku powinna odzwierciedlać sposób, w jaki jednostka spodziewa się odzyskać wartość bilansową składnika aktywów. Wprowadzają mianowicie możliwe do podważenia założenie, iż wartość bilansową nieruchomości inwestycyjnej wycenianej według modelu wartości godziwej zgodnie z MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne” można w całości zrealizować w transakcji sprzedaży. Zmiany te są odpowiedzią na wyrażane przez użytkowników obawy, że zastosowanie MSR 12 w poprzedniej formie może być trudne lub nacechowane subiektywizmem w przypadku nieruchomości inwestycyjnych wycenianych w wartości godziwej, ponieważ jednostka może planować utrzymanie składnika aktywów przez czas nieokreślony, w którym spodziewa się zarówno wygenerować przychód z najmu, jak i zwiększyć jego wartość. Dzięki zmianom, o ile nie odrzuci się proponowanego założenia, wycena zobowiązań lub aktywów z tytułu odroczonego podatku ma odzwierciedlać skutki podatkowe odzyskania całości wartości bilansowej nieruchomości inwestycyjnej poprzez sprzedaż. Założenie dotyczące sprzedaży odrzuca się, jeżeli nieruchomość inwestycyjna podlega amortyzacji i utrzymywana jest w ramach modelu biznesowego, którego celem jest stopniowe wykorzystanie zasadniczo wszystkich pożytków ekonomicznych w niej zawartych, a nie sprzedaż. Po wprowadzeniu poprawek jednostki posiadające nieruchomości inwestycyjne rozliczane zgodnie z modelem wartości godziwej zawartym w MSR 40, w państwach, gdzie nie opodatkowano sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych, nie muszą już ujmować odroczonego podatku od różnic przejściowych wynikających z zysków lub strat na wartości godziwej (chyba że założenie dotyczące sprzedaży zostanie odrzucone).

Powodem jest brak konsekwencji podatkowych wynikających z odzyskania całej wartości godziwej poprzez transakcję sprzedaży, niezależnie od tego, czy jednostka zamierza wykorzystywać nieruchomość do generowania dochodu z najmu w okresie poprzedzającym sprzedaż. W przypadku nieruchomości inwestycyjnej podlegającej amortyzacji zastosowanie zmienionego standardu spowoduje zmianę polityki rachunkowości. W przypadkach, kiedy w starej wersji standardu podatek odroczonego związany z nieruchomością inwestycyjną określano na podstawie oczekiwanego zwrotu wartości tej nieruchomości w toku jej użytkowania, wystąpi konieczność zmiany podstawy wyceny, chyba że założenie

dotyczące odzyskania wartości bilansowej w transakcji sprzedaży zostanie odrzucone. Tam, gdzie zmiana do MSSF powoduje modyfikację podstawy wyceny ze znaczącym skutkiem, konieczne jest przekształcenie wartości z poprzedniego roku, ponieważ zmiany stosuje się w pełni retrospektywnie.

MSR 19 „Świadczenia pracownicze” (wersja z 2011 roku)

Zmiany do MSR 19 oznaczają modyfikację sposobu rozliczania programów zdefiniowanych świadczeń i świadczeń związanych z rozwiązaniem stosunku pracy. Najważniejsza zmiana dotyczy rozliczania zmian programów zdefiniowanych świadczeń i aktywów programu. Zmodyfikowana wersja wymaga ujmowania zmian programów zdefiniowanych świadczeń i zmian wartości godziwej aktywów programu w chwili ich wystąpienia, co eliminuje „metodę korytarzową”, dopuszczalną w poprzednich wersjach MSR 19 i przyspiesza ujmowanie kosztów przeszłego zatrudnienia. Wszystkie zyski i straty aktuarialne należy ujmować bezpośrednio poprzez pozostałe całkowite dochody, tak aby składnik emerytalnych aktywów lub zobowiązań netto ujęty w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej odpowiadał pełnej wartości niedoboru lub nadwyżki wartości programu.

Kolejna istotna zmiana dotyczy prezentacji zmian programów zdefiniowanych świadczeń i aktywów programu, które dzieli się na trzy kategorie:

- koszty zatrudnienia - ujmowane w wyniku finansowym, obejmują koszty bieżącego i przeszłego zatrudnienia oraz zyski lub straty z rozliczenia;
- odsetki netto - ujmowane w wyniku finansowym i obliczane przez zastosowanie stopy dyskonta z początku okresu sprawozdawczego do wartości netto składnika zobowiązań lub aktywów programu na początku każdego okresu rozliczeniowego;
- przeszacowanie - ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach i obejmujące aktuarialne zyski i straty związane ze zobowiązaniami z tytułu zdefiniowanych świadczeń, nadwyżkę faktycznego zwrotu z aktywów programu nad zmianami ich stanu spowodowanymi upływem czasu oraz ewentualną zmianą pułapu wartości aktywów.

W efekcie wynik finansowy nie będzie już uwzględniał prognozowanego zwrotu z aktywów programu. Zamiast tego wylicza się prawdopodobny dochód z tych aktywów, ujmowany w wyniku finansowym jako element kosztów odsetkowych netto. Faktyczny zwrot powyżej lub poniżej obliczonego prawdopodobnego dochodu z aktywów programu ujmuje się jako element przeszacowania w pozostałych całkowitych dochodach.

Zmiany do MSR 19 wchodzi w życie w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie i wymagają zastosowania retrospektywnego z pewnymi wyjątkami.

Zmiany do innych MSSF

Zmiana do MSSF 1 dotycząca pożyczek rządowych

Zmiana pozwala jednostkom stosującym MSSF po raz pierwszy prospektywnie zastosowanie MSR 39 lub MSSF 9 oraz par. 10A z MSR 20 „Dotacje rządowe oraz ujawnianie informacji na temat pomocy rządowej” do rozliczania pożyczek udzielonych przez rząd na dzień przejścia na MSSF.

Zmiana do MSSF 1 dotycząca działalności w warunkach ciężkiej hiperinflacji

Zmiany dotyczące ciężkiej hiperinflacji zawierają wytyczne do zastosowania przez jednostki w krajach wychodzących z hiperinflacji i dotyczą albo powrotu do stosowania MSSF w sprawozdaniach finansowych, albo zastosowania MSSF po raz pierwszy.

Zmiana do MSSF 1 dotycząca eliminacji stałych dat w odniesieniu do jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy

Zmiany dotyczące eliminacji stałych dat zwalnia jednostki stosujące MSSF po raz pierwszy z konieczności rekonstrukcji transakcji, które wystąpiły przed datą przejścia na MSSF.

Zmiany do MSR 32 i MSSF 7 dotycząca kompensaty aktywów i zobowiązań finansowych oraz związanych z tym ujawnień

Zmiana do MSR 32 eliminuje niejasności dotyczące zastosowania standardu w odniesieniu do wymogów kompensacyjnych. W szczególności doprecyzowane znaczenie sformułowania „posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot” oraz „jednoczesnej realizacji składnika aktywów i wykonania zobowiązania”. Zmiany do MSR 32 wchodzi w życie w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie i wymagają zastosowania

retrospektywnego. Zmiany do MSSF 7 wymagają od jednostek sprawozdawczych ujawnienia informacji dotyczących prawa kompensaty i związanych z tym ustaleń umownych (np. wymogów dotyczących księgowania zabezpieczenia) w odniesieniu do instrumentów finansowych objętych ważną umową ramową kompensaty lub inną umową o podobnym charakterze. Zmiany do MSSF 7 wchodzi w życie w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie i do zawartych w nich okresów śródrocznych. Ujawnienia mają mieć charakter retrospektywny i dotyczyć wszystkich okresów porównywalnych.

Zmiana do MSR 1 dotycząca prezentacji pozostałych całkowitych dochodów

Zmiana do MSR 1 wprowadza nową terminologię dotyczącą sprawozdania z całkowitych dochodów i rachunku wyników. Sprawozdanie z całkowitych dochodów zmienia nazwę na rachunek zysków i strat oraz pozostałych całkowitych dochodów, zaś sprawozdanie z dochodów zmienia nazwę na rachunek zysków i strat. Zmiany do MSR 1 nie eliminują możliwości prezentacji rachunku zysków i strat oraz pozostałych całkowitych dochodów w formie jednego wspólnego lub dwóch oddzielnych sprawozdań. Wymagają jednak dodatkowych ujawnień: pogrupowania pozycji pozostałych całkowitych dochodów na dwie kategorie: (a) pozycji niepodlegających późniejszej reklasyfikacji na wynik finansowy oraz (b) pozycji, które mogą zostać przeklasyfikowane na wynik finansowy po spełnieniu określonych warunków. Podatek dochodowy od pozycji pozostałych całkowitych dochodów wymaga alokacji według tego samego wzorca: zmiany nie eliminują możliwości prezentacji pozycji pozostałych całkowitych dochodów z uwzględnieniem lub bez uwzględnienia kwoty podatku.

Poprawki do MSSF (2009-2011)

Doroczne poprawki obejmują zmiany do pięciu MSSF przedstawioną poniżej.

Standard	Przedmiot zmiany	Szczegóły
MSSF 1 „Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy”	Ponowne zastosowanie MSSF 1 Koszty finansowania zewnętrznego	<p>Poprawki precyzują, że jednostka może stosować MSSF 1, jeżeli jej ostatnie sprawozdanie finansowe nie zawierało bezwarunkowej klauzuli zgodności z MSSF, nawet jeżeli stosowała już ten standard w przeszłości. Jednostka, która nie zdecydowała się na zastosowanie MSSF 1, musi stosować MSSF retrospektywnie, tak jak gdyby w ich stosowaniu w przeszłości nie zachodziły przerwy.</p> <p>Jednostka musi ujawnić:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) powód zaprzestania stosowania MSSF; b) powód ponownego zastosowania MSSF; c) przyczynę ewentualnej rezygnacji z zastosowania MSSF 1. <p>Poprawki precyzują, że koszty finansowania zewnętrznego skapitalizowane zgodnie z poprzednio stosowanymi zasadami rachunkowości (przed datą przejścia na MSSF) mogą zostać przeniesione bez korekty skapitalizowanej kwoty na dzień przejścia. Jeżeli chodzi o koszty finansowania zewnętrznego poniesione w dniu przejścia lub później, dotyczące aktywów w budowie na dzień przejścia, należy je rozliczać zgodnie z MSR 23 „Koszty finansowania zewnętrznego”.</p> <p>Poprawki stanowią również, że jednostka stosująca MSSF po raz pierwszy może zastosować MSR 23 na dzień poprzedzający datę przejścia na MSSF.</p>
MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”	Doprecyzowanie wymogów dotyczących danych porównawczych	<p>Poprawki do MSR 1 stanowią, że jednostka ma obowiązek przedstawić sprawozdanie z sytuacji finansowej na początek poprzedzającego okresu (trzecie sprawozdanie z sytuacji finansowej) tylko wówczas, gdy zastosowanie retrospektywne zasad rachunkowości, przekształcenie lub reklasyfikacja wywierają znaczący wpływ na informacje w trzecim sprawozdaniu z sytuacji finansowej i że do trzeciego sprawozdania nie trzeba sporządzać not objaśniających.</p> <p>Wyjaśnia się również, że nie ma konieczności zamieszczania dodatkowych danych porównawczych dotyczących okresów wykraczających poza minimalny zakres danych porównawczych wyznaczony w MSR 1. Jeżeli jednak jednostka zamieszcza dodatkowe dane porównawcze, powinna je zaprezentować zgodnie z MSSF wraz z odpowiednimi notami dotyczącymi raportów wykraczających poza standardowe minimum dla danych porównawczych. Dobrowolna prezentacja dodatkowych danych porównawczych nie rodzi obowiązku przedstawienia kompletnego sprawozdania finansowego.</p>
MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe”	Klasyfikacja wyposażenia związanego z serwisem	Precyzuje się, że części zamienne, sprzęt zapasowy i wyposażenie związane z serwisowaniem klasyfikuje się jako rzeczowe aktywa trwałe, jeśli spełniają ich definicję zawartą w MSR 16, a jeżeli nie, to jako zapasy.

Standard	Przedmiot zmiany	Szczegóły
MSR 32 „Instrumenty finansowe: prezentacja”	Skutki podatkowe wypłat z kapitału własnego na rzecz posiadaczy instrumentów kapitałowych	Wyjaśnia się, że podatek dochodowy od wypłat z kapitału na rzecz posiadaczy instrumentów kapitałowych oraz koszty transakcji kapitałowych należy rozliczać zgodnie z MSR12.
MSR 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa”	Śródroczna sprawozdawczość finansowa i informacja segmentowa dotycząca sumy aktywów i zobowiązań	Wyjaśnia się, że sumę aktywów i zobowiązań danego segmentu sprawozdawczego należy ujawnić oddzielnie w śródrocznym sprawozdaniu finansowym tylko wówczas, gdy informacje dotyczące tych kwot przekazuje się regularnie głównemu decydentowi i nastąpiła znacząca zmiana w porównaniu z kwotami ujawnionymi w odniesieniu do tego segmentu w ostatnim rocznym sprawozdaniu finansowym.

KIMSF 20 „Koszty zbierania nadkładu na etapie produkcji w kopalni odkrywkowej”

KIMSF 20 dotyczy kosztów usuwania nadkładu ponoszonych w toku eksploatacji kopalni odkrywkowych („koszty usuwania nadkładu”). Zgodnie z nową interpretacją koszty tej działalności (tj. usuwania nadkładu), zapewniającej lepszy dostęp do wydobywanego surowca, ujmuje się jako składnik aktywów trwałych (składnik aktywów z tytułu usuwania nadkładu) pod warunkiem spełnienia określonych kryteriów, zaś koszty normalnej bieżącej działalności związanej z usuwaniem odpadów rozlicza się zgodnie z MSR 12 „Zapasy”. Składnik aktywów z tytułu usuwania nadkładu ujmuje się jako rozbudowę lub modernizację istniejącego składnika aktywów i klasyfikuje jako składnik aktywów materialnych lub niematerialnych, zależnie od charakteru składnika aktywów, do którego został zaliczony. Interpretacja obowiązuje w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie. Należy ją stosować do rozliczania kosztów usuwania nadkładu poniesionych od początku najwcześniejszego okresu objętego prezentacją, zgodnie z zawartymi w niej postanowieniami przejściowymi.

MSSF które jeszcze nie weszły w życie albo nie zostały jeszcze zatwierdzone przez UE

Nazwa Standardu	Tytuł	Obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się (lub później)	Zatwierdzony* lub oczekuje się zatwierdzenia (wg raportu EFRAG z dnia 5 kwietnia 2013 r.)
Zatwierdzone standardy przez UE w IV kwartale 2012 oraz I kwartale 2013			
Instrumenty finansowe			
Zmiany do MSSF 7 (grudzień 2011)	Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych	1 styczeń 2013 (UE)	13 grudnia 2012
Zmiany do MSR 32 (grudzień 2011)	Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych	1 styczeń 2014 (UE)	13 grudnia 2012
Pakiet pięciu standardów			
MSSF 10 (maj 2011)	Skonsolidowane sprawozdania finansowe	1 styczeń 2014 (UE)	11 grudnia 2012
MSSF 11 (maj 2011)	Wspólne ustalenia umowne	1 styczeń 2014 (UE)	11 grudnia 2012
MSSF 12 (maj 2011)	Ujawnienia na temat udziałów w innych jednostkach	1 styczeń 2014 (UE)	11 grudnia 2012
MSR 27 (znowelizowany w maju 2011)	Jednostkowe sprawozdania finansowe	1 styczeń 2014 (UE)	11 grudnia 2012
MSR 28 (znowelizowany w maju 2011)	Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach	1 styczeń 2014 (UE)	11 grudnia 2012
Zmiany do MSSF 10, MSSF 11 i MSSF 12 (czerwiec 2012)	Objaśnienia na temat przepisów przejściowych	1 styczeń 2014 (UE)	4 kwiecień 2013
Pozostałe nowe standardy / zmiany			
MSSF 13 (maj 2011)	Ustalenie wartości godziwej	1 styczeń 2013 (UE)	11 grudnia 2012
Zmiany do MSSF 1 (grudzień 2010)	Silna hiperinflacja i usunięcie sztywnych terminów dla stosujących MSSF po raz pierwszy	1 styczeń 2013 (UE)	11 grudnia 2012
Zmiany do MSSF 1 (marzec 2012)	Pożyczki rządowe	1 styczeń 2013 (UE)	4 marzec 2013
Zmiany do MSR 12 (grudzień 2010)	Podatek odroczony: realizacja wartości aktywów	1 styczeń 2013 (UE)	11 grudnia 2012
Poprawki do MSSF 2009 - 2011 (maj 2012)	Dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSR 1, MSR 16, MSR 32 oraz MSR 34)	1 styczeń 2013 (UE)	27 marzec 2013
Interpretacja KIMSF 20 (październik 2011)	Rozliczanie kosztów usuwania odpadów na etapie produkcji w kopalniach odkrywkowych	1 styczeń 2013 (UE)	11 grudnia 2012

Nazwa Standardu	Tytuł	Obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się (lub później)	Zatwierdzony* lub oczekuje się zatwierdzenia (wg raportu EFRAG z dnia 5 kwietnia 2013 r.)
W oczekiwaniu na zatwierdzenie			
MSSF 9 (wydany w listopadzie 2009 i zaktualizowany w październiku 2010)	Instrumenty finansowe	1 styczeń 2015	Nie określono jeszcze terminu
Zmiany do MSSF 10 i MSR 27 (październik 2012)	Jednostki inwestycyjne	1 styczeń 2014	III kwartał 2013

* Podano istotne daty zatwierdzenia standardów przez UE dla sytuacji, gdy data zatwierdzenia standardów przez UE może być bliska dacie zatwierdzenia sprawozdania finansowego.

Exante i FINEVARE to sprawdzone rozwiązania informatyczne Deloitte w zakresie MSSF. Zostały one zbudowane przez naszych ekspertów i są wynikiem ponad 9 lat doświadczeń we wdrażaniu zasad rachunkowości dla instrumentów finansowych zgodnie z MSSF, w szczególności: MSR 32, MSR 39, MSSF 9 oraz MSSF 13.

Nasze rozwiązania informatyczne w zakresie IFRS

Exante – rozwiązanie MSSF dla przedsiębiorstw

Exante to system zarządzania ryzykiem finansowym wspierający następujące obszary:

- Wycena portfela instrumentów finansowych (MSR 39, MSSF 9, MSSF 13)
- Zautomatyzowane procedury związane z rachunkowością zabezpieczeń (MSR 39).

System Exante jest obecnie stosowany przez wiele polskich przedsiębiorstw.

Szymon Urbanowicz

Dyrektor w Dziale Zarządzania Ryzykiem odpowiedzialny za Exante
E-mail: surbanowicz@deloitteCE.com

Kluczowe funkcjonalności Exante:

Rejestracja parametrów transakcji pochodnych

System pozwala na rejestrację transakcji zawartych na rynkach : towarowym, walutowym i stopy procentowej.

Okresowe wyceny instrumentów pochodnych i ich księgowania

System dokonuje automatycznych wycen na każdy dzień roboczy. Wyceny bazują na średnich cenach rynkowych pozyskiwanych z serwisu Reuters i spełniają definicję wartości godziwej określonej w MSSF.

Określanie powiązań zabezpieczających

System umożliwia powiązanie pojedynczej transakcji lub portfeli transakcji finansowych do pozycji zabezpieczanych. Użytkownik otrzymuje dostęp do predefiniowanych strategii zabezpieczających, które są już sparametryzowane i dostosowane do jego wymagań.

Przeprowadzanie i dokumentacja testów skuteczności

System przeprowadza testy skuteczności metodą „dollar offset” lub metodą regresji liniowej. Wyniki testów są zapisywane w bazie danych, a użytkownik może śledzić te wyniki oraz ma zapewnioną pełną i poprawną dokumentację zgodną z MSR 39.

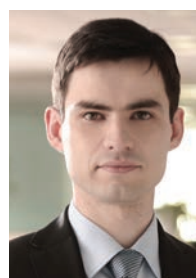
Generowanie poleceń księgowania

W przypadku rachunkowości zabezpieczeń konieczna jest ocena i pomiar skuteczności poszczególnych powiązań zabezpieczających. Exante automatycznie wylicza wartość skuteczną i nieskuteczną wszystkich powiązań zabezpieczających oraz przygotowuje odpowiednie polecenia księgowania, które mogą trafić do systemu księgowego.

Robert Karczmarczyk

Starszy Menedżer
E-mail: rkarczmarczyk@deloitteCE.com

Radosław Wojtasik

Starszy Menedżer
E-mail: rwojtasik@deloitteCE.com

Adam Kołaczyk

Partner w Dziale Zarządzania Ryzykiem
odpowiedzialny za FINEVARE
E-mail: akolaczyk@deloitteCE.com

Paweł Kwiatkowski

Starszy Menedżer
pkwiatkowski@deloitteCE.com

Romuald Paprzycki

Starszy Menedżer
rpaprzycki@deloitteCE.com

FINEVARE – rozwiązanie MSSF dla banków

FINEVARE jest rozwiązaniem dla trzech najtrudniejszych obszarów rachunkowości MSSF w bankach:

- Utrata wartości kredytów (MSR 39),
- Zamortyzowany koszt / efektywna stopa procentowa (MSR 39),
- Wycena według wartości godziwej (MSR 39, MSSF 9, MSSF 13).

Rozwiązanie FINEVARE wdrażane jest jako dodatek do istniejącej architektury, bez dokonywania zmian w istniejącej księdze głównej i bez ingerencji w centralne systemy banku.

Do tej pory rozwiązanie FINEVARE zostało z sukcesem wdrożone w kilkunastu europejskich bankach

Główne moduły FINEVARE:

EIR – Moduł efektywnej stopy procentowej

Kalkulacja zamortyzowanego kosztu według efektywnej stopy procentowej. Wyniki obliczeń to (a) stopa efektywna dla poszczególnych kontraktów; (b) kwota korekty wartości nominalnej kredytu do wartości bilansowej zgodnej z MSSF (różnica wynikająca z prowizji i opłat rozliczanych w czasie)

IMP – Moduł do trwałej utraty wartości (impairment)

Kalkulacja i raportowanie trwałej utraty wartości aktywów finansowych. W module zawarto proces uwzględniający specyfikę banku – jego procesów ustalania utraty wartości, poziomów ich akceptacji. Możliwe jest flagowanie wybranych ekspozycji jako zagrożone

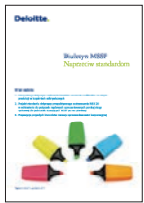
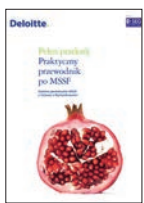
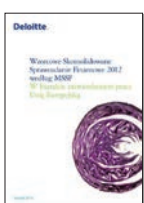

IRC – Moduł korekty przychodu odsetkowego

Korekta przychodu odsetkowego na aktywach objętych trwałą utratą wartości (odsetki umowne vs. odsetki objęte utratą wartości zgodnie z definicją MSR 39)

ACC – Moduł księgowy

Moduł wykorzystywany do księgowania wyników z modułów EIR, IMP oraz IRC. Generowane są polecenia księgowania, np. w formie plików z danymi, które mogą zostać załadowane do podstawowego systemu banku.

Nasze publikacje i przydatne linki

Tytuł	Opis
	<p>Biuletyn MSSF</p> <p>Cykliczna publikacja poruszających tematy związane z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.</p>
	<p>Praktyczny przewodnik po MSSF / MSR 2013</p> <p>Przewodnik zawiera streszczenia zapisów wszystkich MSSF z uwzględnieniem zmian w MSSF wydanych do końca października 2012 r. oraz porównanie z Ustawą o rachunkowości (PSR).</p>
	<p>Wzorcowe Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe 2012 według MSSF</p> <p>Wzór skonsolidowanego sprawozdania finansowego opracowany w celu zilustrowania ujawnień wymaganych przez Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską, dla sprawozdań finansowych sporządzanych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 stycznia 2012 roku i później.</p>
	<p>Przewodnik po znowelizowanych standardach MSSF 3 i MSR 27</p> <p>Niniejszy przewodnik poświęcony jest przede wszystkim sposobom rozliczania połączeń jednostek gospodarczych zgodnie z MSSF 3(2008). W odpowiednich miejscach zawiera on odniesienia do MSR 27(2008) – w szczególności w odniesieniu do definicji kontroli, rozliczania udziałów niesprawujących kontroli oraz zmian struktury własnościowej.</p>
	<p>Przewodnik po MSSF 8 Segmenty Operacyjne</p> <p>Publikacja przedstawia najważniejsze zasady związane z implementacją i zastosowaniem MSSF 8, wykorzystując liczne przykłady zastosowania poszczególnych rozwiązań zawartych w standardzie, jak również przykładowe formy prezentacji danych o segmentach operacyjnych.</p>

Wszystkie powyższe publikacje można pobrać bezpłatnie na stronie Deloitte: www.deloitte.com/pl/mssf

Przydatne linki

MSSF

Publikacje i aktualne informacje dotyczące MSSF.

www.deloitte.com/pl/MSSF

Na tej stronie można znaleźć aktualne informacje dotyczące zmian w MSSF i interpretacjach oraz praktyczne materiały źródłowe.

www.iasplus.com

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR)

www.iasb.org

Międzynarodowa Federacja Księgowych (IFAC)

www.ifac.org

Polskie Standardy Rachunkowości

Ministerstwo Finansów

www.mf.gov.pl

Komisja ds. Papierów Wartościowych i Giełd

www.kpwig.gov.pl

Krajowa Izba Biegłych Rewidentów

www.kibr.org.pl

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce

www.skwp.org.pl

Deloitte

Dodatkowe informacje dotyczące usług, programów, szkoleń i publikacji

www.deloitte.com/pl/audyt

US GAAP

Amerykańska Rada ds. Standardów Rachunkowości

www.fasb.org

Komisja ds. Papierów Wartościowych i Giełd USA

www.sec.gov

Unia Europejska

Unia Europejska (strona główna)

www.europa.eu.int

Europejska Grupa Doradcza ds. Sprawozdawczości Finansowej

www.efrag.org

Europejska Federacja Księgowych

www.fee.be

Komitet Europejskich Regulatorów Rynku Papierów Wartościowych

www.cesr-eu.org

Deloitte Polska

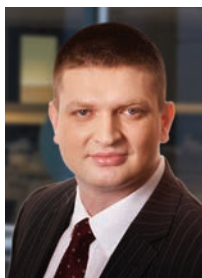
www.deloitte.com/pl

Deloitte Global

www.deloitte.com

Kontakt

Członkowie Zespołu Technicznego Deloitte Audyt:

Piotr Sokołowski
Partner
E-mail: psokolowski@deloitteCE.com

Marcin Samolik
Starszy Menedżer
E-mail: msamolik@deloitteCE.com

Przemysław Zawadzki
Starszy Menedżer
E-mail: pzawadzki@deloitteCE.com

Krzysztof Supera
Menedżer
E-mail: ksupera@deloittece.com

Paweł Tendera
Młodszy Menedżer
E-mail: ptendera@deloitteCE.com

www.deloitte.com/pl

Przynależność do Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych oznacza członkostwo w prestiżowej, eksperckiej organizacji dbającej o rozwój polskiego rynku kapitałowego oraz reprezentującej interesy notowanych spółek.

Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych, jako reprezentant spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, służy środowisku emitentów wiedzą i doradztwem w zakresie regulacji rynku giełdowego oraz praw i powinności uczestniczących w nim spółek. Będąc organizacją ekspercką, dąży do szerzenia i wymiany wiedzy umożliwiającej rozwój rynku kapitałowego i nowoczesnej gospodarki rynkowej w Polsce. Stowarzyszenie istnieje od roku 1993 roku, oferując pomoc i konsultacje dla spółek członkowskich w zakresie wymogów prawnych, regulacji rynku, relacji inwestorskich. Obecnie SEG skupia ponad 230 spółek notowanych na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych oraz alternatywnym rynku New Connect, reprezentujących ponad 80 proc. kapitalizacji emitentów krajowych. Pracami SEG kieruje prezes Beata Stelmach.

Stowarzyszenie podejmuje prace na rzecz rozwoju rynku kapitałowego, głównie za pomocą działań regulacyjnych i edukacyjnych. W zakresie regulacji bierze czynny udział w inicjowaniu zmian regulacyjnych i przeciwdziałaniu pojawianiu się regulacji niekorzystnych dla emitentów. Dzięki posiadanym kompetencjom SEG stworzył rekomendacje w zakresie elektronicznych Walnych Zgromadzeń mające służyć spółkom publicznym. Obecnie spółki mają możliwość organizacji e-WZA wraz z przywilejem korzystania z elektronicznego prawa głosu. Wypracowane przez nas rekomendacje normują wiele istotnych kwestii, które dotychczas pozostawały niejasne i rodziły wątpliwości interpretacyjne. Uzyskujemy również wiele opinii prawnych ułatwiających implementację wydawanych aktów prawnych oraz opinii stosownych władz, jak interpretacja Ministerstwa Finansów w zakresie tworzenia Komitetów Audytu w spółkach publicznych. Na poziomie uregulowań unijnych, dzięki pracom w EuropeanIssuers SEG korzysta z możliwości wsparcia inicjatyw Komitetu Prawnego EI a tym samym wpływu na podejmowane działania regulacyjne. Bierze udział w konsultacjach ustaw i rozporządzeń jak również w nowelizacjach kodeksu Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW.

Wdrożenie działań regulacyjnych odbywa się poprzez organizację seminariów i konferencji służących też pogłębianiu wiedzy z zakresu relacji inwestorskich oraz ustawowych obowiązków informacyjnych, aspektów prawnych (nowelizacje aktów prawnych) czy też finansowych (zmiany w rachunkowości zarządczej). W działalności szkoleniowej Stowarzyszenia udział bierze rocznie ok. 1500 uczestników podczas kilkunastu spotkań organizowanych na warszawskim parkiecie, jak również poprzez transmisję w czasie rzeczywistym. Jako promotor nowoczesnych rozwiązań SEG rekomenduje wykorzystanie komunikacji elektronicznej, przewidzianej w KSH, w rozwoju relacji inwestorskich oraz komunikacji z inwestorami. Wyrazem działań ukierunkowanych na poprawę komunikacji spółki z otoczeniem jest również organizacja Konkursu Złota Strona Emitenta wspierającego spółki w poprawie jakości witryn korporacyjnych.

Przystępując do Stowarzyszenia Emitent otrzymuje wiele przywilejów oraz wymiernych korzyści:

- bierze udział w forum wymiany informacji i doświadczeń, poprzez uczestnictwo w spotkaniach skierowanych do osób zatrudnionych w poszczególnych obszarach spółki: -członków Rad Nadzorczych, - członków Zarządów, - pracowników zajmujących się: księgowością, zarządzaniem finansami, relacjami inwestorskimi, zagadnieniami prawnymi, zarządzaniem ryzykiem etc.
- otrzymuje dostęp do specjalnych zasobów serwisu – aktualnych aktów prawnych, opinii i konsultacji dotyczących rynku,
- posiada możliwość wpływu na tworzone regulacje oraz uzyskania za pośrednictwem SEG opinii właściwych władz oraz opinii prawnych,
- jest w posiadaniu bieżących informacji o planowanych i wchodzących w życie regulacjach,
- uzyskuje możliwość bezpłatnego udziału w wydarzeniach edukacyjnych organizowanych przez SEG oraz zniżki przy udziale w wydarzeniach patronackich,
- posługuje się przywilejem używania logo Stowarzyszenia oraz formuły: "Spółka należy do Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych" na drukach firmowych, w internecie i e-mail, w broszurach, biuletynach i pismach,
- posiada zniżki na uczestnictwo w studiach podyplomowych z zakresu rachunkowości i finansów skierowanych do członków komitetu audytu,
- ma możliwość zamieszczania danych korporacyjnych na stronie internetowej Stowarzyszenia – logo spółki, dane teleadresowe,
- uzyskuje możliwości otrzymywania bezpłatnego egzemplarza raportów publikowanych we współpracy z audytorami, kancelariami prawnymi, Giełdą Papierów Wartościowych oraz innymi instytucjami rynku,
- korzysta z możliwości podnoszenia poziomu wiedzy na temat zasad funkcjonowania rynku kapitałowego – spotkania szkoleniowe dla debutantów.

Więcej informacji na stronie: www.seg.org.pl

Deloitte świadczy usługi audytorskie, konsultingowe, doradztwa podatkowego i finansowego klientom z sektora publicznego oraz prywatnego, działającym w różnych branżach. Dzięki globalnej sieci firm członkowskich obejmującej 150 krajów oferujemy najwyższej klasy umiejętności, doświadczenie i wiedzę w połączeniu ze znajomością lokalnego rynku. Pomagamy klientom odnieść sukces niezależnie od miejsca i branży, w jakiej działają. 200 000 pracowników Deloitte na świecie realizuje misję firmy: stanowić standard najwyższej jakości.

Specjalistów Deloitte łączy kultura współpracy oparta na zawodowej rzetelności i uczciwości, maksymalnej wartości dla klientów, lojalnym współdziałaniu i sile, którą czerpią z różnorodności. Deloitte to środowisko sprzyjające ciągłemu pogłębianiu wiedzy, zdobywaniu nowych doświadczeń oraz rozwojowi zawodowemu. Eksperti Deloitte z zaangażowaniem współtworzą społeczną odpowiedzialność biznesu, podejmując inicjatywy na rzecz budowania zaufania publicznego i wspierania lokalnych społeczności.

Nazwa Deloitte odnosi się do jednej lub kilku jednostek Deloitte Touche Tohmatsu Limited, prywatnego podmiotu prawa brytyjskiego z ograniczoną odpowiedzialnością i jego firm członkowskich, które stanowią oddzielne i niezależne podmioty prawne. Dokładny opis struktury prawnej Deloitte Touche Tohmatsu Limited oraz jego firm członkowskich można znaleźć na stronie www.deloitte.com/pl/onas